

Diplomová práce

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

Katedra geografie

Název: Soubor map Jihočeského kraje ze sčítání lidu 2001

(ekonomická struktura obyvatelstva)

Autor: Barbora Dubská

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Švec

Anotace:

Diplomová práce se zabývá vytvářením souborů map Jihočeského kraje a České republiky na téma ekonomická struktura obyvatelstva. V kapitolách je stručně popsán postup vytváření map v prostředí ArcGIS 9.1. a základní prvky kartografie. Diplomová práce obsahuje kapitoly návrh kartografických vyjadřovacích prostředků a základní charakteristiku a problematiku sčítání lidí, domů a bytů 2001. V závěru diplomové práce jsou analytické komentáře k jednotlivým mapám a samotné mapové výstupy.

Title: Set of maps of South Bohemia region of the 2001 census
(economic structure of the population).

Author: Barbora Dubská

Leadership of the thesis: RNDr. Pavel Švec

Anotace:

This thesis deals with creating files of maps of South Bohemia and the Czech Republic on the economic structure of the population. The chapters describe briefly how to create maps in ArcGIS 9.1. environment and basic elements of cartography. The thesis contains chapters draft cartographic means of expression and basic characteristics and problems counting people, houses and flats 2001. In conclusion, the analytical commentary on the various maps and map layout itself.

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/ 1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

Datum

Podpis studenta

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. CÍLE PRÁCE.....	7
2.1. Hypotézy.....	7
3. ROZBOR LITERATURY A ZDROJŮ DAT.....	8
3.1. Literatura.....	8
3.2. Zdroje dat.....	9
4. METODIKA PRÁCE.....	10
4.1. Metodika diplomové práce	10
4.2. Metodika sčítání lidu, domů a bytů (SLBD).....	15
4.2.1. Metodika sčítání.....	15
4.2.2. Srovnatelnost výsledků sčítání 1991 a 2001	17
5. CHARAKTERISTKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ.....	18
6. EKONOMICKÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA.....	21
7. KARTOGRAFIE A GEOGRAFICKÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY (GIS).....	23
7.1. Mapa.....	23
7.1.1. Definice mapy.....	23
7.1.2. Obsah mapy.....	23
7.1.3. Třídění map.....	24
7.2. Kartografická interpretace	25
7.2.1. Kartogram.....	27
7.2.2. Kartodiagram.....	28
7.3. Geografické informační systémy.....	29
7.3.1. Vymezení GIS.....	29
7.3.2. Historie a oblasti použití GIS.....	31
8. KOMPOZICE MAPY.....	33
9. NÁVRH KARTOGRAFICKÝCH VYJADŘOVACÍCH PROSTŘEDKŮ.....	44
10. ANALYTICKÉ KOMENTÁŘE	48
11. ZÁVĚR.....	56
12. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
13. SEZNAM PŘÍLOH A PŘÍLOHY.....	62

1. ÚVOD

Tématem diplomové práce je: „Soubor map Jihočeského kraje ze sčítání lidu 2001 (ekonomická struktura obyvatelstva)“. Stěžejní pro mou práci byla data ze sčítání lidu, domů a bytů, které jsem dále analyzovala a poté jsem s pomocí GIS vytvořila mapové listy.

Tuto diplomovou práci jsem si vybrala hlavně kvůli prohloubení znalostí a získání nových zkušeností při práci s geoinformačními systémy. Tyto znalosti a nové poznatky a zkušenosti bych chtěla využít v učitelské praxi. Obecně shledávám velmi zajímavým propojení geografie s informatikou. GIS není zdaleka tak jednoduchý, jak by se mohlo na první pohled zdát, zahrnuje mnohá úskalí, která bych chtěla nastínit právě v této diplomové práci.

Zároveň jsem tuto práci pojala také jako malou příručku při práci se základními úkony v programu ArcGIS 9.1. Jako základní úkony jsem vybrala tvoření kartogramů a kartodiagramů, které jsou důležitou součástí výuky (nejen) zeměpisu.

Na začátku diplomové práce uvádím přehled literatury a zdroje dat, které se týkají ekonomické struktury obyvatelstva. Hlavní zdrojem informací o ekonomické struktuře obyvatelstva byly publikace z Českého statistického úřadu. Zdrojem dat pro mne byly tabelární data ze SLDB 2001 od Českého statistického úřadu. Dále pak data z Českého statistického úřadu (www.czso.cz).

V teoretické části diplomové práce se věnuji metodice diplomové práce a sčítání lidu, domů a bytů, charakteristice Jihočeského kraje, ekonomické struktuře obyvatelstva, kartografii a geografickým informačním systémům.

V praktické části diplomové práce se zabývám kompozicí mapy, návrhem kartografických vyjadřovacích prostředků a vytvořením samotných mapových výstupů. Dílčí mapy jsou umístěny v přílohách a šest hlavních mapových listů ve velikosti A3 je pouze přiloženo. Jednotlivé mapové výstupy jsou analyticky zhodnoceny.

2. CÍLE PRÁCE

Cílem diplomové práce je vytvořit soubor tématických map Jihočeského kraje, jejichž hlavním tématem je ekonomická struktura obyvatelstva. Vzniknou, jak dílčí mapy, tak i hlavní mapové listy (11 dílčích map, 6 mapových listů).

Diplomová práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se nejprve věnuji literatuře a zdrojům dat, metodice SLDB, charakteristice Jihočeského kraje, kartografii a geografickým informačním systémům.

Praktická část je zaměřena na návrhy mapových listů, použití kartografických vyjadřovacích prostředků a samotnou tvorbu map, mapových listů a také na analytické komentáře k jednotlivým mapám. Nejtěžší bylo vybrat vhodná témata daných map, aby měly dostatečnou vypovídající hodnotu.

2.1. Hypotézy

Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 byla zjištěna nejvyšší míra nezaměstnanosti v ORP Český Krumlov. Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001 byla nejvyšší v Ústeckém kraji. Nejvyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích Jihočeského kraje v roce 2001 byl v jádrových oblastech (např. České Budějovice, Písek, Tábor).

Diplomová práce se pokusí zodpovědět ještě následující problémové otázky:

- Jak vhodně uspořádat mapový list, aby byl přehledný?
- Jaké barvy je vhodné použít, aby byla mapa čitelná?
- Jaké problémy mohou vzniknout při exportu mapy z ArcGIS do různých formátů?
- Který formát je vhodný pro export mapy?
- Jaké parametry zvolit pro tisknutí mapy?
- Budou mít mapy dostatečnou vypovídající hodnotu, abych je mohla analyzovat?

3. ROZBOR LITERATURY A ZDROJŮ DAT

3.1. Literatura

V mojí diplomové práci se zabývám ekonomickou strukturou obyvatelstva a tvořením map v ArcGIS 9.1. Proto jsem nejprve čerpala informace z publikací o ekonomické struktuře obyvatelstva. Na toto téma není mnoho publikací. Pro základní informace o ekonomické struktuře obyvatelstva jsem čerpala z publikace *Roubíček – Základní problémy obecné a ekonomické demografie*. Tato publikace pojednává o základních problémech ekonomické struktury obyvatelstva, jako je ekonomická aktivita či míra nezaměstnanosti. Hlavní zdrojem informací o ekonomické struktuře obyvatelstva byly příručky z Českého statistického úřadu: *Sčítání lidu domů a bytů 2001 Jihočeský kraj; Zaostřeno na ženy, na muže. Statistická ročenka Jihočeského kraje 2007*. Tyto publikace vždy ve svých metodických a obecných částech řeší problematiku ekonomické struktury obyvatelstva a jsou zde popsány vývojové tendence určitého jevu.

Pro téma kartografie jsem čerpala z několika publikací *V. Hojovec a kol. – Kartografie*, kde je rozepsáno téma kartografie, vymezení pojmů map, druhy map a jejich vytváření. Dále zde je popsána problematika zeměpisných zobrazování a souřadnic. Dobrou inspirací a seznámení se s vývojem map je učebnice *M. Rapant a kol. – multimediální učebnice historie geografie*. Pro samotnou tvorbu map v počítačovém prostředí mi velice pomohla publikace *V. Voženílek – Aplikovaná kartografie I. Tématické mapy*, kde je velmi dobře popsáno jak tvořit tematické mapy, jaké používat barvy apod. Při práci s programem ArcGIS 9.1. jsem velmi hojně používala učebnice a publikace od firmy ESRI *Getting started with ArcGIS* a *Using spatial analyst*. Dále pak publikaci od ARCDATA Praha – *Seznamte se s GIS*. Při tvorbě map jsem pak opravovala a hodnotila svoje práce pomocí časopisu *Geobusiness – kapitoly chyby v mapách*.

Při tvorbě tematických map Jihočeského kraje a České republiky jsem se často inspirovala v tematických atlasech *ALLEN, P.: Atlas atlasů. Svět očima kartografů a Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů ČSR* z roku 1984.

Tento atlas byl vhodný především z důvodu, že mapy jsou v měřítku 1: 500 000, což je stejné měřítko ve kterém jsou vytvářeny mapové vrstvy v ArcČR 500. Pro porovnání vývoje tematických map jsem předchozí atlasy porovnávala s novým atlasem *Ministerstvo životného prostredia SR (2002). Atlas krajiny Slovenskej*

republiky, který se vyloženě ekonomickou strukturou nezabývá, ale jsou zde obsažené metody kartogramu a kartodiagramu.

Pro celkové zpracování diplomové práce jsem používala literaturu: *J. FILKA - Metodika tvorby diplomové práce* a *HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M -Diplomové a závěrečné práce*. Tyto publikace řeší, jak správně graficky upravit diplomovou práci, jak si rozvrhnout časový plán a celkový postup práce při vytváření diplomové práce.

3.2. Zdroje dat

Primárním zdrojem dat pro mne byla tabelární data ze SLDB 2001 od Českého statistického úřadu. Dále pak data z Českého statistického úřadu (www.czso.cz). Další data jsem čerpala ze zakoupených publikací od jihočeské pobočky Českého statistického úřadu – *Jihočeská ročenka 2007*, která je ve formě CD-ROM a *Zaostřeno na ženy, na muže*, kde jsou charakterizovány a zapsány rozdíly dat u mužů a žen. Další data, která se týkají hlavně míry nezaměstnanosti, jsem čerpala z webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. Tyto data jsem používala hlavně pro ověřování dat ze SLDB 2001.

4. METODIKA PRÁCE

4.1. Metodika diplomové práce

Tato diplomová práce se formálně člení na dvě části. První část teoretická se zabývá metodikou sčítání lidu, domů a bytů, charakteristikou Jihočeského kraje, ekonomickou strukturou obyvatelstva, kartografií a geografickými informačními systémy. Druhá část praktická se zabývá kompozicí mapy, návrhem kartografických vyjadřovacích prostředků a vytvořením samotných mapových výstupů.

Pro správné pochopení situace a hlubšího poznání daného tématu jsem zvolila základní metodu - generalizaci textu, práci s dokumenty a dále také metodu kompilace, kterou jsem využila v teoretické části diplomové práce. Nejprve bylo nutné prostudovat dostupnou literaturu a získat potřebná data ze sčítání lidu 2001. Do teoretické části jsem také přispěla svými doposud získanými vědomostmi a znalostmi.

Prvním nezbytným krokem pro úspěšné vytvoření mapového výstupu bylo připravit (analyzovat) data pro další použití v aplikaci ArcGIS 9.1. Data obsažená v tabulkách jsou poskytnuta pouze v absolutních číslech. Pro lepší srozumitelnost uvádím data v procentuálních podílech.

Příklad dalšího výpočtu:

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších.

$$u = \frac{U}{E + U} \text{neboli } u = \frac{U}{L}$$

u - míra nezaměstnanosti; U - počet lidí bez práce; E - počet zaměstnaných lidí;

L - celkový počet pracovních sil (L=E+U).

Všechna data ze SLDB 2001 jsou pro jednotlivé obce, proto bylo nutné tabulky upravit pomocí aplikace Microsoft Excel, abych je mohla použít pro kraje, okresy nebo obce s rozšířenou působností. Po správném zorganizování dat bylo zapotřebí pojmenovat alespoň jeden sloupec identicky jako sloupec z atributové tabulky dané vrstvy. Poté jsem připojila data k vrstvě na základě stejně pojmenovaného sloupce .

Obr. č. 1

	A	B	C	D	E	
1	CISORP	NAZORP	P1	P2	P3	P5
2	3101	Blatná	6285	6610	12895	
3	3102	České Budějovice	71823	75636	147459	
4	3103	Český Krumlov	20332	20352	40684	
5	3104	Dačice	10086	10222	20308	
6						
7						
8	Tabulka / Atributy k vrstvě orp_Clip					
9	FID	AREA	CISORP	KODORP	NAZORP	OB9
10	0	278060640	3101	00524	Blatná	144
11	1	921042990	3102	02191	České Budějovice	1442
12	2	1134070277	3103	02293	Český Krumlov	395
13	3	473279927	3104	02440	Dačice	206
14	4	935283836	3105	06052	Jindřichův Hradec	466

Dalším krokem v praktické části práce bylo vymezení map a jejich témat. Před samotným vytvořením mapových výstupů jsem navrhla vzor mapové kompozice a rozmyslela si použití kartografických vyjadřovacích prostředků. Důležitý je hlavně účel a měřítko mapy, kartografické zobrazení, tvar a velikost znázorňovaného území a formát mapového listu.

Po zvážení všech možností, které ekonomická struktura obyvatelstva nabízí jsem vybrala následující témata. Vznikne 11 dílčích map a 6 hlavních mapových listů:

- Mapa č.1: Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001.
- Mapa č.2: Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2005.
- Mapa č.3: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích Jihočeského kraje v roce 2001.
- Mapa č.4: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky v roce 2001.
- Mapa č.5: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.
- Mapa č.6: Podíl ekonomicky aktivních důchodců na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.
- Mapa č.7: Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.
- Mapa č.8: Míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.

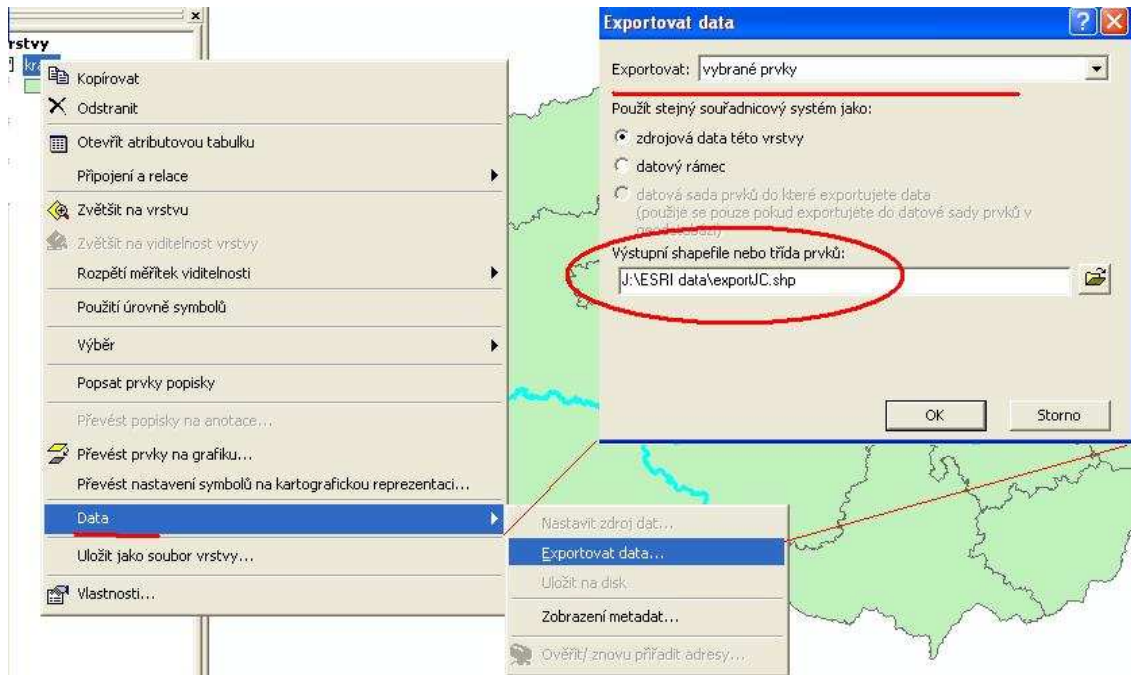
- Mapa č.9: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky za rok 2001.
- Mapa č.10: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.
- Mapa č.11: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.*
- Mapový list č.1: Srovnání míry nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001 a 2005.
- Mapový list č.2: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky a Jihočeského kraje v roce 2001.
- Mapový list č.3: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Podíl ekonomicky aktivních důchodců v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.*
- Mapový list č.4: Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo a míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.
- Mapový list č.5: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky a okresech Jihočeského kraje v roce 2001.
- Mapový list č.6: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.*

Jak je již z výběru map zřejmé, budu se zabývat tématy jako je ekonomická aktivita obyvatelstva, ekonomická aktivita důchodců, ekonomická neaktivita obyvatelstva, míra nezaměstnanosti, zaměstnanost v jednotlivých pracovních sektorech a zaměstnanost podle dosaženého vzdělání.

Pro vytvoření samotných map bylo nejdůležitější uspořádat data ArcČR 500, což jsou mapové vrstvy ve formátu shp.(shapefile), které jsou zobrazeny v konformním Křovákovo zobrazení (S-JTKS). Základním měřítkem těchto vrstev je 1: 500 000. Z nichž nejdůležitější byly pro mou práci tyto vrstvy: kraje.shp, obce.shp, orp.shp a okresy.shp.

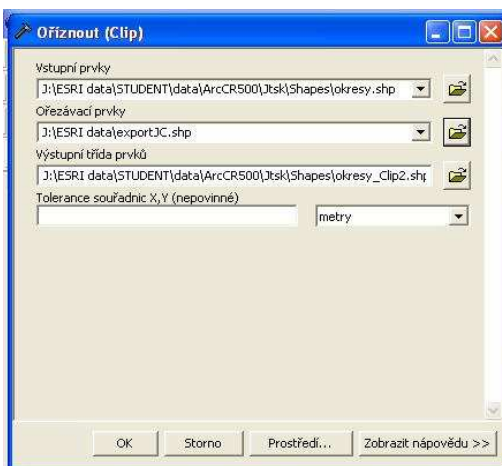
Pro práci s Jihočeským krajem bylo nutné vyexportovat Jihočeský kraj z celé České republiky. Po označení daného území, jsem v nabídce vrstvy kraje.shp vybrala exportovat data -> nový shp.

Obr. č. 2

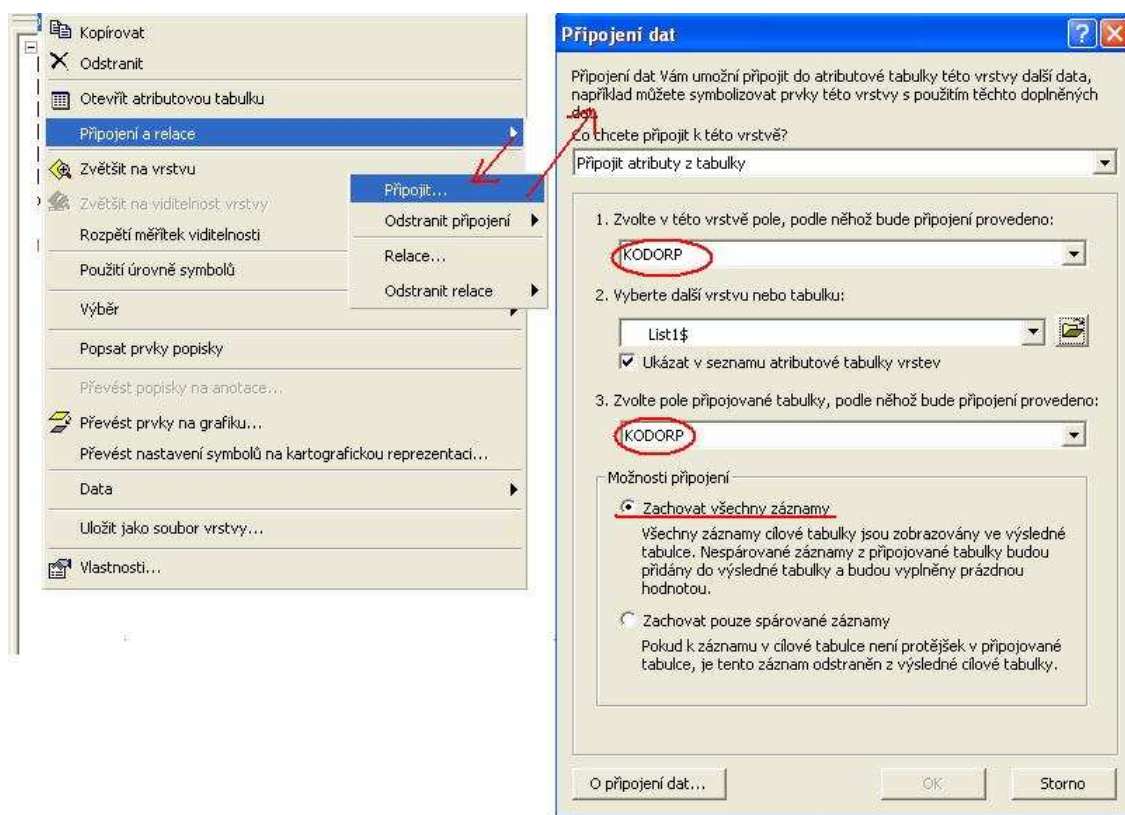
Poté jsem pro potřebu diplomové práce ořízla pomocí funkce Clip v Arctoolbox vrstvu okresy. orp a obce.shp. Všechny vyexportované výstupy jsem ukládala do speciální složky.

Obr. č. 3

Po úspěšném vyexportování jsem připojila excelové tabulky na základě atributové tabulky.

Obr. č. 4

Část mapových výstupů zachycuje hranice samotných obcí, krajů, výjimečně již právně neexistujících okresů, další část je prováděna především na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností, tzv. ORP. Od 1. ledna 2003 zahájilo na území České republiky činnost 205 obcí s rozšířenou působností, tzv. obce III. stupně nebo také ORP. Na tyto obce byla přenesena větší část kompetencí okresních úřadů. Obcí s rozšířenou působností je v Jihočeském kraji sedmnáct. Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk a Vodňany.

Pro celkovou úpravu textu a tabulek v diplomové práci jsem používala softwarové produkty firmy Microsoft, a to Microsoft Office Word 2003 pro úpravu textu a Microsoft Office Excel 2003 pro úpravu tabulek. Pro celkové převedení diplomové práce do formátu „pdf“ jsem použila software Kingbear akrobat.

Ve svojí práci používám font písma Times New Roman (cz), řádkování 1,5 a zarovnání do bloku. Celou diplomovou práci bylo nutné převést do formátu pdf. K tomu jsem použila program PDF foxit, který dokáže převést celou práci najednou.

4.2. Metodika sčítání lidu, domů a bytů (SLDB)

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vycházelo z jiných společensko-ekonomických podmínek, což se projevilo v metodických posunech proti předcházejícím censům po 2. světové válce, a tím i částečné neporovnatelností údajů v dlouhodobých časových řadách. Údaj o počtu ekonomicky aktivních osob není plně srovnatelný s předchozími censy. Ve sčítání 1991 byly do počtu ekonomicky aktivních zahrnovány i ženy na tzv. další mateřské dovolené (do 3 let dítěte) a osoby pobírající mateřský příspěvek, pokud trval jejich pracovní poměr. V roce 2001 sem byly započítány jen ženy na mateřské dovolené v trvání 28 respektive 37 týdnů, ostatní jsou zahrnuty do ekonomicky neaktivních. Nebýt této metodické změny, počet ekonomicky aktivního obyvatelstva by v roce 1991 a 2001 zůstal zhruba stejný.

Nově bylo v roce 2001 použito označení postavení v zaměstnání, místo do roku 1991 užívaného označení společenská či socioprofesionální skupina. V zařazení podle postavení v zaměstnání došlo k přesunům i u osob samostatně výdělečně činných. I v roce 1991 byla kategorie „samostatně činní“, ale nepatřili sem soukromí rolníci ani osoby svobodného povolání (ti byli uváděni v samostatných skupinách), do této kategorie se zařazují až nyní, kdy sem patří všechny osoby samostatně výdělečně činné, takže tato kategorie početně narostla. Srovnání v této oblasti v časové řadě je velmi problematické. Plná srovnatelnost není ani u zařazování do jednotlivých odvětví. Velmi významným aspektem bylo i u ekonomické aktivity započtení cizinců s dlouhodobým pobytem. (ČSÚ 2003)

4.2.1. Metodika sčítání

Sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001 se uskutečnilo na celém území České republiky podle zákona č. 158/1999 Sb. o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Údaje byly zjišťovány podle stavu o půlnoci z 28. února na 1. března (rozhodný okamžik). Sčítání organizoval, řídil a koordinoval Český statistický úřad, který zabezpečoval přípravu a provedení sčítání ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem obrany, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem vnitra,

Ministerstvem zahraničních věcí, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, okresními úřady a obcemi. Sčítání v jednotlivých sčítacích obvodech zajišťovali sčítací komisaři a sčítací revizoři. Jako sčítací obvod bylo vymezeno území základní sídelní jednotky nebo jeho část, ve které sběr údajů zajišťoval jeden sčítací komisař. Samostatné sčítací obvody tvořila zařízení hromadně ubytovaných příslušníků ozbrojených sil, Policie České republiky, zařízení Vězeňské služby, uprchlické tábory a zastupitelské úřady v zahraničí. (ČSÚ 2003)

Sčítání se vztahovalo na každou fyzickou osobu, která měla v rozhodný okamžik na území České republiky trvalý nebo dlouhodobý pobyt i na každou další fyzickou osobu, která byla na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna, i když zde neměla trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

Obsah sčítání (zjišťované údaje) stanovil zákon č. 158/1999 Sb. Všechny osoby měly povinnost uvést o sobě údaje v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem. Tradičně byla použita metoda sebesčítání, kdy obyvatelé sami vyplňovali sčítací tiskopisy. Za nezletilou osobu poskytl údaje její zákonný zástupce, za osobu zbavenou způsobilosti k právním úkonům její opatrovník. Za osobu, která měla ve sčítacím obvodu trvalý pobyt, ale byla dočasně nepřítomná, poskytla údaje jiná osoba z její bytové domácnosti. Údaje o domu poskytl jeho vlastník; vykonával-li správu domu správce, poskytl údaje správce. Údaje o bytu poskytl jeho uživatel. V případě neobydleného bytu poskytl údaje o bytu vlastník domu, popřípadě bytu; vykonával-li správu bytu správce, poskytl údaje správce. (ČSÚ 2003)

Při sčítání lidu, domů a bytů 2001 byly použity sčítací tiskopisy: Sčítací list osob, Domovní list a Bytový list. Vzory sčítacích tiskopisů vymezila „Vyhláška Českého statistického úřadu, kterou se stanoví vzory sčítacích tiskopisů pro sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 a vzor průkazu sčítacího komisaře a sčítacího revizora“. (Sbírka zákonů, částka 95, 13. října 2000). Všechny údaje byly zpracovány podle územního a správního členění státu platného v České republice k 1. březnu 2001. Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 v České republice respektovalo z hlediska obsahu, metodiky i zpracování údajů Rezoluci ekonomické a sociální rady OSN z roku 1995 k programu světových sčítání a doporučení pro sčítání lidu, domů a bytů kolem roku 2000 v evropském regionu, která zpracoval Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) ve spolupráci s Evropskou hospodářskou komisí. (ČSÚ 2003)

Ve výsledcích sčítání 2001 jsou do celkového počtu obyvatel (v souladu s mezinárodními doporučeními) zahrnuti i cizinci s dlouhodobým pobytem. V údajích

ze sčítání 1991 byli cizinci s povolením k dlouhodobému pobytu postaveni na úroveň cizinců s krátkodobým pobytem a byli zahrnuti pouze do dočasně přítomného obyvatelstva.

Státní občanství obsahuje samostatné údaje o dvojím občanství, v roce 1991 byly případy dvojího občanství zpracovány ve výsledcích podle prvního uvedeného občanství, přičemž případy dvojího občanství, kde jedno bylo občanství ČR, byly zahrnuty do občanství ČR. Národnost obsahuje poprvé v historii sčítání samostatné údaje i o případech uvedení dvojí národnosti, v roce 1991 byly případné zápisy dvojí národnosti zpracovány podle první uvedené. (ČSÚ 2003)

4.2.2. Srovnatelnost výsledků sčítání 1991 a 2001

Jak jsem již výše zmínila, údaje o ekonomické aktivitě nejsou plně srovnatelné. Ve sčítání 1991 byly do počtu ekonomicky aktivních zahrnovány i ženy na tzv. další mateřské dovolené (do 3 let věku dítěte) a osoby pobírající rodičovský příspěvek, pokud trval jejich pracovní poměr; v roce 2001 však jen ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů. Ostatní (tj. ženy na další mateřské dovolené a osoby pobírající rodičovský příspěvek) jsou zahrnuti do osob ekonomicky neaktivních. Rozdílné proti roku 1991 bylo zjišťování údajů o zaměstnání, postavení v zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti u vojáků v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě. Při sčítání v roce 1991 uváděli tyto údaje podle posledního vykonávaného zaměstnání, v roce 2001 v souladu s metodikou ILO (International Labour Organization – Mezinárodní organizace práce) uváděli zaměstnání „voják základní (náhradní resp. civilní) služby“ a byli zahrnuti do odvětví obrany (resp. veřejné správy či sociálního zabezpečení v případě civilní služby).

5. CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Jihočeský kraj je dlouhodobě vnímán především jako zemědělská oblast s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím. Až v průběhu minulého století se zde rozvinul průmysl se zaměřením na zpracovatelské činnosti. Kraj představuje geograficky poměrně uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina. Na jihozápadě je obklopena Šumavou, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeskou žulovou vrchovinou, na východě Českomoravskou vrchovinou a na jihovýchodě Novohradskými horami. V jihočeské kotlině se rozkládají dvě pánve, a to Českobudějovická a Třeboňská. (ČSÚ 2007)

Podstatnou část hranice kraje tvoří státní hranice s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo (v celkové délce 323 km), dále sousedí s krajem Plzeňským, Středočeským, krajem Vysočina a Jihomoravským krajem. Příhraniční charakter kraje poskytuje možnosti efektivní přeshraniční spolupráce ve výrobní oblasti i v oblasti služeb spolu s rozvojem cestovního ruchu, kde je využívána celková atraktivita kraje s méně narušenou přírodou a množstvím kulturních památek. Na území kraje se rozkládá Národní park Šumava, CHKO Třeboňsko, CHKO Blanský les a 275 maloplošných chráněných přírodních útvarů. Dále zde naleznete i památky UNESCO Český Krumlov a Holašovice.

Rozlohou 10 057 km² představuje kraj 12,8 % z celé České republiky. Z tohoto území zaujímají třetinu lesy, 4 % pokrývají vodní plochy. Převážná část území leží v nadmořské výšce 400 - 600 m, s čímž souvisejí poněkud drsnější klimatické podmínky. Nejvyšším bodem na území Jihočeského kraje je šumavský vrchol Plechý (1 378 m), naopak nejnižším místem (330 m) hladina Orlické přehrady v okrese Písek. (ČSÚ 2007)

Území kraje náleží do povodí horní a střední Vltavy s přítoky Malší, Lužnicí, Otavou a mnoha dalšími. V minulosti zde bylo vybudováno přes 7 000 rybníků, jejichž celková výměra dnes představuje více než 30 tis. hektarů. Největšími nejen v kraji, ale i v České republice jsou rybníky Rožmberk s rozlohou 490 ha, Bezdrev se 450 ha a Horusický rybník se 415 ha. Kromě toho byla na území kraje vybudována velká vodní díla: Lipno (se 4 870 ha největší vodní plocha v České republice), Orlík s rozsáhlými rekreačními oblastmi a Římov, který zásobuje pitnou vodou značnou část kraje. V souvislosti s výstavbou jaderné elektrárny Temelín byla vybudována vodní nádrž Hněvkovice.

V Jihočeském kraji bylo k 1. 1. 2003 zřízeno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 37 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. Pověřené obecní úřady spravují obce v území, které je skladebné do okresů i do správních obvodů obcí s rozšířenou působností (kromě jedné obce z okresu Písek a jedné obce z okresu Tábor, které náleží ke správnímu obvodu Týn nad Vltavou v okrese České Budějovice). Od 1. 1. 2007 byly tyto obce přeřazeny do okresu České Budějovice. (ČSÚ 2007)

V Jihočeském kraji je možno vymezit v rámci sídelní struktury vedle Českých Budějovic dalších šest významnějších měst. Jedná se o přirozená centra mikroregionů, dříve sídelní města okresů. V porovnání s celou Českou republikou je podíl obyvatelstva ve větších městech po Středočeském kraji vůbec nejnižší.

Struktura osídlení, která vznikala během dlouhodobého historického vývoje, je značně roztržštěná. Po roce 1990 došlo navíc ve většině okresů kraje k další dezintegraci obcí a vzniklo velké množství malých a ekonomicky poměrně slabých obcí.

V souvislosti s nejnižší hustotou zalidnění v rámci České republiky se venkovské oblasti kraje potýkají se sníženou dostupností standardních služeb. Nejmenší obce do 200 obyvatel představují 38,4 % z celkového počtu obcí, ovšem žije v nich pouze 4,2 % celkového počtu obyvatel kraje. Obecně se ve venkovských oblastech projevují problémy s dopravním napojením na mikroregionální a regionální centra.

Jihočeský kraj spolu s krajem Plzeňským tvoří region soudržnosti NUTS II Jihozápad. Industrializace probíhala na území Jihočeského kraje ve srovnání s jinými regiony ČR s menší intenzitou; významnější závody vznikaly s rozvojem dopravy, potravinářského průmyslu a později i energetiky. V současnosti je rozložení průmyslových a obchodních ploch v Jihočeském kraji ovlivněno tradicí průmyslové výroby v městských centrech. Území kraje je charakteristické spíše svým potenciálem pro cestovní ruch a rekreaci, vybraná odvětví průmyslu charakteristiku spíše doplňují. Přes výrazný pokles si primární sektor (zemědělství, lesnictví a rybářství) zachovává významné postavení na většině území kraje.

Demografické trendy v Jihočeském kraji jsou podobné jako v celé České republice, přes klesající úmrtnost docházelo od roku 1991 ke snižování přírůstku v důsledku nízké porodnosti. Vývoj porodnosti a zvyšování průměrného věku dožití se promítá do změn ve věkovém složení a dochází k postupnému stárnutí populace. Některé změny, jako je pokles sňatečnosti a porodnosti se jeví jako závažné, na konečné důsledky lze zatím usuzovat jen obtížně. Pozitivním rysem je snižování úmrtnosti a pokles potratovosti.

Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé České republiky. Koncem roku 2006 v kraji žilo více než 630 tis. obyvatel, tedy 62,6 obyvatel na 1 km². Z jeho 7 okresů má největší hustotu obyvatelstva okres České Budějovice, kde žije zhruba čtvrtina obyvatel kraje. Je to dáno především soustředěním do samotného města České Budějovice, v němž bydlí 94,7 tis. osob. Dalšími velkými městy jsou Tábor (35,9 tis. obyvatel), Písek (29,9 tis. obyvatel), Strakonice (23,3 tis. obyvatel) a Jindřichův Hradec (22,5 tis. obyvatel). V těchto pěti městech žije třetina Jihočeňů. Naproti tomu nejmenší obce do 200 obyvatel představují 38,4 % z celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 4,2 % celkového počtu obyvatel kraje. Nejmenší obcí v kraji (i v celé České republice) je obec Vlčkov v okrese České Budějovice s 16 trvale žijícími obyvateli. Celkem je v kraji v současné době 623 samosprávných obcí (52 z nich má statut města) s téměř 2 tisíci částmi obcí. (ČSÚ 2007)

Jihočeský kraj není územím bohatým na suroviny, zejména zde nejsou téměř žádné zdroje energetických surovin. Významným přírodním bohatstvím jsou však rozsáhlé lesy, zejména na Šumavě a v Novohradských horách. Jedná se především o lesy jehličnaté, smrkové a borové. Největší surovinové bohatství tvoří ložiska písků a štěrkopísků, cihlářské hlíny, kameniva a sklářských písků. Z ostatních surovin je nejvýznamnější rašelina a v některých lokalitách také vápenec, křemelina a grafit.

V rostlinné zemědělské výrobě převažuje pěstování obilovin, olejnin a píce, významná je též produkce brambor. V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat. Celkově se zde vytváří zhruba 11 % zemědělské produkce celé republiky. Dlouholetou tradici má v kraji rybníkářství. Celková plocha rybníků, v nichž se chovají ryby, se pohybuje kolem 25 000 ha. Vytváří se v nich polovina produkce ryb České republiky, významný je také podíl v chovu vodní drůbeže (kachen a hus). Průmyslová výroba je koncentrována především v českobudějovické aglomeraci, výraznější podíl průmyslu je rovněž v okresech Tábor a Strakonice. V České republice však kraj nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti. Z hlediska průmyslu převažuje zpracovatelský průmysl, v jeho rámci pak výroba potravin a nápojů, výroba dopravních prostředků a zařízení. (ČSÚ 2007)

6. EKONOMICKÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA

Ekonomické procesy jsou procesy související s tvorbou, přerozdělováním a užitím ekonomických prostředků. Demografické procesy jsou procesy související s reprodukcí obyvatelstva. Reprodukci se nejčastěji rozumí přirozená obnova obyvatelstva prostřednictvím procesů porodnosti a úmrtnosti. V širším pojetí jde i o procesy mechanického a sociálního pohybu obyvatelstva.

Souvislost mezi ekonomickými a demografickými procesy je dána následujícím vztahem: ekonomika je pro obyvatelstvo zdrojem obživy a obyvatelstvo pro ekonomiku zdrojem pracovní síly, neboli zdrojem tvůrců společenského produktu. Tvůrcem společenského produktu se stává pouze část obyvatelstva, která bývá označena jako ekonomicky aktivní. Ekonomická aktivita je spojujícím faktorem charakterizujícím vztah ekonomiky a populace. Ekonomickou aktivitu také charakterizuje podíl osob účastnících se výrobního procesu a produkujících statky, které potom spotřebovává celá společnost. Reprodukce pracovní síly je podmíněna především úrovní dvou základních demografických procesů: úmrtností a porodností.

Mezi ekonomicky aktivní osoby jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané.

Pro zařazení osob do kategorie zaměstnaných, zaměstnavatelů nebo samostatně činných osob byl rozhodující stav k rozhodnému okamžiku sčítání – jejich formální vazba k zaměstnání bez ohledu na délku pracovního úvazku, charakter pracovní aktivity (trvalý, dočasný) nebo druh pracovního poměru, dohody či smlouvy. (www.czso.cz)

Nezaměstnané jsou všechny osoby 15leté a starší, které byly v rozhodný okamžik sčítání bez práce, hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce.

Ekonomicky neaktivní osoby jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

Zaměstnání se uvádělo jako popis konkrétní činnosti, kterou osoba vykonávala v hlavním zaměstnání. Ženy na mateřské dovolené, osoby ve vazbě, ve výkonu trestu a osoby nezaměstnané uváděly poslední vykonávané zaměstnání. Nezaměstnaní

absolventi škol byli sečtení jako hledající první zaměstnání. Všechny osoby ekonomicky aktivní uváděly postavení v zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti podle vykonávaného zaměstnání (resp. posledního zaměstnání u nezaměstnaných osob). (ČSÚ 2003)

Zaměstnavatelé jsou ekonomicky aktivní osoby, které zaměstnávají (nebo zaměstnávaly) jednu nebo více osob. Samostatně činní jsou osoby s podnikatelským oprávněním, které pracují na vlastní účet a nezaměstnávají v rámci svého podnikání žádné další osoby – zaměstnance. Zaměstnanci mají placená zaměstnanecká místa.

Otázky týkající se dojížděky do zaměstnání a školy (místo pracoviště, školy, frekvence dojížděky, denní dojížděka do zaměstnání a školy, dopravní prostředek) vyplňovaly pouze osoby pracující a žáci, studenti a učni, kteří uváděli údaje o dojížděce/docházce do školy i v případě, že byli pracujícími studenty a učni. Osoby vyjíždějící do zaměstnání a škol jsou osoby, které uvedly, že jsou zaměstnané, případně zaměstnavatelé, samostatně činní, pracující důchodci, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, žáci základních škol, studenti či učni a současně místo jejich pracoviště nebo školy bylo v jiném domě, než ve kterém měly trvalý pobyt. Vyjíždějící denně mimo obec byly osoby, jejichž obec pracoviště, školy byla jiná než obec trvalého pobytu a v otázce na frekvenci dojížděky uvedly, že dojíždějí denně. (ČSÚ 2003)

7. KARTOGRAFIE A GEOGRAFICKÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY (GIS)

Hlavním výstupem mé diplomové práce je soubor map Jihočeského kraje ze sčítání lidu 2001. V první části této kapitoly se budu zabývat definicí mapy, tříděním map a kartografickými vyjadřovacími prostředky. Ve druhé části se budu věnovat hlavně GISům, jejich složkami a možnostmi využití, protože veškeré mapy jsem vytvářela právě jedním z programů geoinformačních systémů, který se jmenuje ArcGIS.

7.1. Mapa

7.1.1. Definice mapy

Definic, co je mapa je velké množství, proto zde uvedu dvě nejpoužívanější definice :

- Zmenšený generalizovaný konvenční obraz Země, nebeských těles, kosmu či jejich částí, převedený do roviny pomocí matematicky definovaných vztahů (kartografickým zobrazením), ukazující podle zvolených hledisek polohu, stav a vztahy přírodních, socioekonomických a technických objektů a jevů. (Voženílek 2001)
- Zmenšené zevšeobecněné zobrazení povrchu Země, ostatních nebeských těles nebo nebeské sféry, sestavené podle matematického zákona na rovině a vyjadřující pomocí smluvených znaků rozmístění a vlastností objektů vázaných na jmenované povrchy. (International Cartographic Association /ICA/)

7.1.2. Obsah mapy

Abychom mohli mapy dělit do kategorií musíme také znát prvky, kterými je mapa tvořena. Obsah mapy členíme na jednotlivé skupiny prvků a to podle jejich původu, charakteru a významu.

V obsahu mapy tedy rozlišujeme prvky:

- Matematické – jsou konstrukčním základem mapy, mezi ně patří kartografické zobrazení, geodetické podklady, kartografické sítě (sít' zeměpisná, čtvercová souřadnicová sít', případně další), měřítko mapy, mapový rám a kompozice

mapy (umístění mapového obrazu uvnitř mapového rámu). (Hojovec a kol. 1987)

- Fyzickozeměpisné – charakterizují přírodní vlastnosti zemského povrchu včetně vodstva a ovzduší, tj. vodstvo, reliéf zemského povrchu, porosty, půdy a ostatní přírodní jevy. (Hojovec a kol. 1987)
- Sociálně ekonomické – společenskovedné, charakterizují území po stránce hospodářské, kulturní a sociálně politické, sídla, dopravní sítě, dorozumivací spoje, průmysl, zemědělství, lesní hospodářství, politické a správní členění, kultura a vše ostatní vzniklé na základě lidské činnosti. (Hojovec a kol. 1987)
- Doplňkové a pomocné – názvosloví, mimorámcové údaje (vysvětlivky, grafy), barevná úprava mapy a vše co doplňuje obsah mapy a usnadňuje jeho využití. (Hojovec a kol. 1987)

7.1.3. Třídění map

Mapy lze třídit z nejrůznějších hledisek. Pochopitelně, že následně popsaná klasifikace nevyčerpává všechna možná hlediska třídění. Rovněž zařazení určité mapy nemusí být někdy jednoznačné.

Podle obsahu:

- Topografické mapy
- Tématické mapy

Podle zobrazeného území:

- Astronomické mapy (mapy hvězdné oblohy a jiných vesmírných těles)
- Mapy Země
 - Mapy celé Země (planisféry)
 - Mapy polokoulí (planiglóby)
 - Mapy kontinentů a oceánů
 - Mapy států
 - Mapy menších územních jednotek
 - Mapy měst

Podle účelu:

- Mapy školní
- Mapy pro veřejnost
- Mapy vědecké
- Mapy vojenské
- a další ...

Podle měřítka:

Členění základní:

- Mapy velkého měřítka
- Mapy středního měřítka
- Mapy malého měřítka
 - Mapy velkého měřítka $> 1 : 200\,000$
 - Mapy středního měřítka $1 : 200\,000$ až $1 : 1\,000\,000$
 - Mapy malého měřítka $< 1 : 1\,000\,000$

Podle počtu mapových listů:

- Samostatné mapy
- Mapová díla
- Soubory map
- Atlasy
- Konvoluty

Podle formy:

- Kreslené mapy
 - Fotomapy
 - Anaglyfové mapy
 - Digitální mapy
- (Čapek 1992)

7.2. Kartografická interpretace

Mapový obraz dělíme na dvě složky, grafickou a textovou. (Hojovec 1987)

Nejdříve se budu věnovat složce grafické, textovou částí se budu zabývat v kapitole kompozice mapy. Kartografické vyjadřovací prostředky jsou prvky a složky grafického jazyka mapy, jejichž pomocí realizujeme proces kartografického vyjadřování. (Voženílek 2001)

Metody kartografického znázorňování můžeme dělit:

- Metoda bodových kvalitativních znaků
- Metoda liniových kvalitativních znaků
- Metoda plošných kvalitativních znaků
- Metoda kvantitativních znaků
- Metoda objemových znaků
- Metoda fiktivně objemových znaků

(Drápela 1983)

Pro mojí práci byla nejdůležitější metoda kvantitativních znaků. Kvantitativně lze sledovaný jev rozlišit pomocí:

- 1) Bodově lokalizovaných diagramů
- 2) Liniově lokalizovaných diagramů
- 3) Plošně lokalizovaných diagramů

- 1) Bodově lokalizované diagramy umísťují k bodu výskytu jevu. Podle geometrického tvaru je lze rozlišit na čtvercové, kruhové, hexagonální, sloupcové, kombinované atd. (Drápela 1983)
- 2) Liniově lokalizované diagramy se přizpůsobují průběhu sledovaného jevu nebo charakteristiky. (Drápela 1983)

Podle vnitřní struktury rozlišujeme:

- Jednoduchý liniový diagram
 - Složený liniový diagram
 - Součtový liniový diagram
 - Strukturní liniový diagram
 - Srovnávací liniový diagram
 - Izochronní liniový diagram
- 3) Plošně lokalizované diagramy podle způsobu znázorňovaného jevu rozlišujeme:
 - Jednoduchý plošný diagram
 - Selektivní plošný diagram
 - Složený plošný diagram
 - Strukturní plošný diagram
 - Síťový diagram

(Drápela 1983)

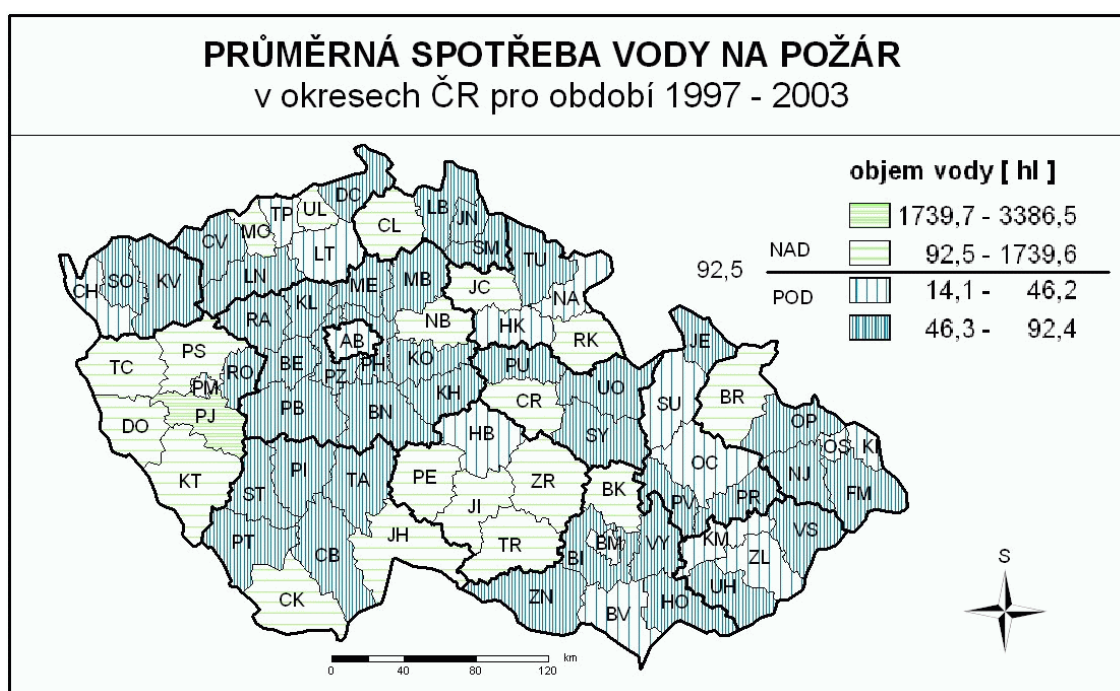
Výslednou mapu na které je kvantitativní charakteristika znázorněna různě lokalizovanými diagramy nazýváme **kartodiagram** nebo **kartogram**. (Kartogramy obsahují kvantitativní charakteristiku přímo v plošných elementech.)

7.2.1. Kartogram

Kartogram je mapa s dílčími územními celky, do kterých jsou plošným způsobem znázorněna statistická data (jedná se o relativní hodnoty) většinou geografického charakteru. (Kaňok 1999)

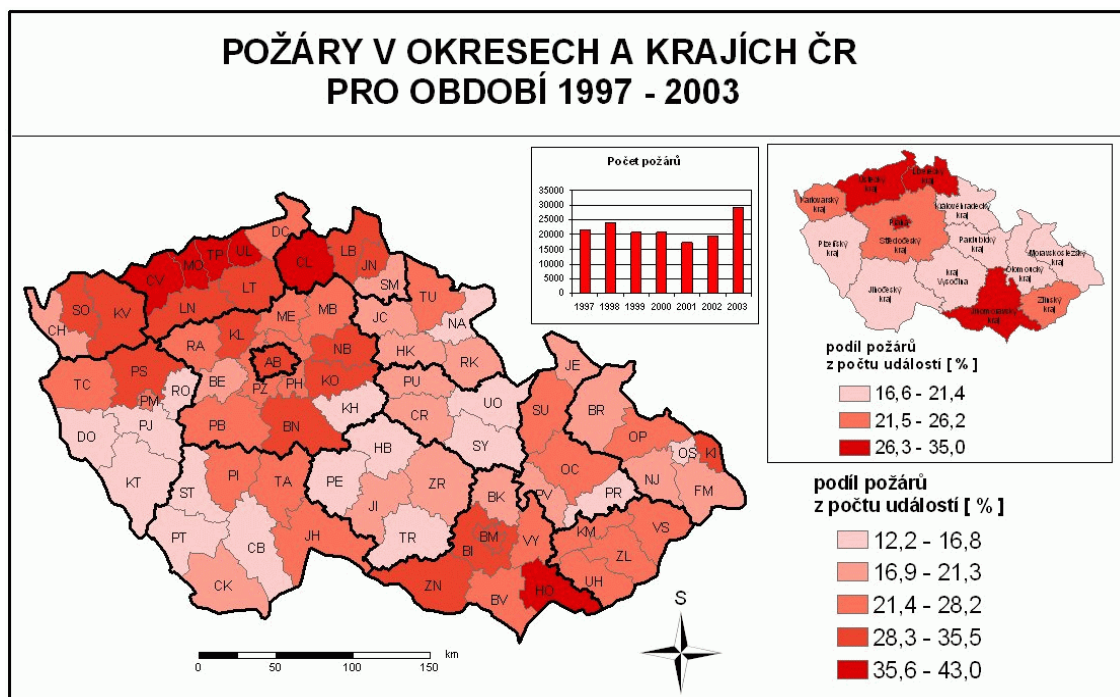
Příklady kartogramů:

Obr. č. 5

Zdroj: www.vsb.cz, Technická univerzita Ostrava

Obr. č. 6

Zdroj: www.vsb.cz, Technická univerzita Ostrava

7.2.2. Kartodiagram

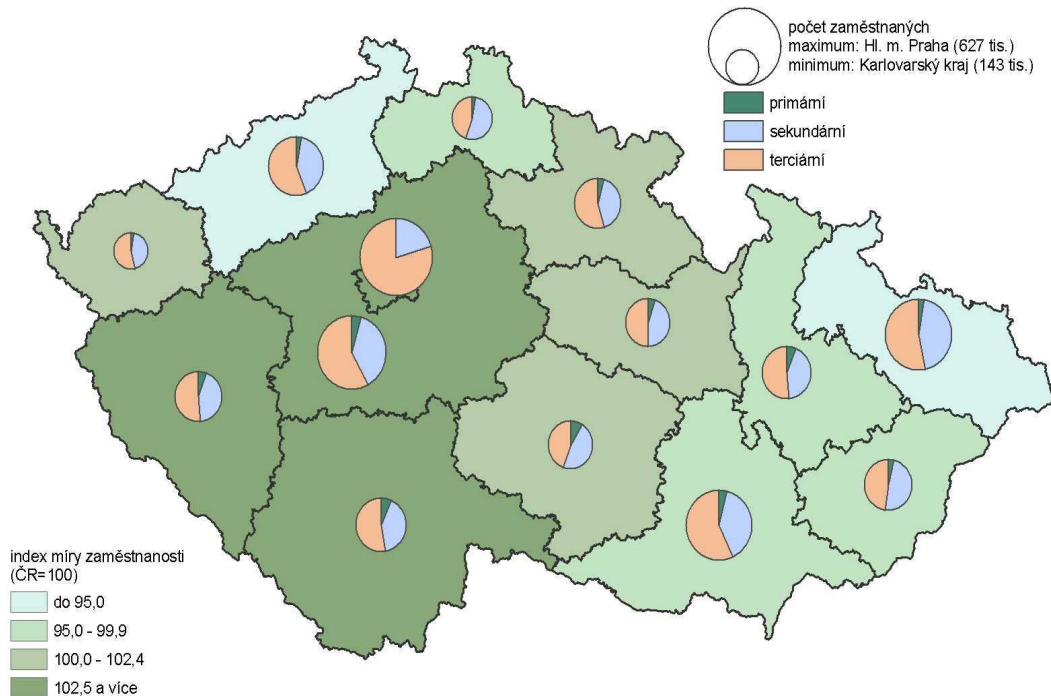
Kartodiagram je tématická mapa, v níž jsou údaje vztahující se k územním jednotkám znázorněny pomocí diagramů umístěných uvnitř těchto jednotek.

Názvy druhů kartodiagramů (diagramových map) se tvoří podle druhů diagramů slovním spojením např. diagramová mapa (kartodiagram) s plošnými diagramy. Kartodiagramem, obdobně jako lokalizovaným diagramem, znázorňujeme nejčastěji absolutní čísla. Diagramy jsou na mapě umístěny tak, aby ležely pokud možno celé uvnitř území, ke kterému se vztahují, v krajním případě (u sloupcových nebo spojnicových diagramů) tak, aby uvnitř území ležely alespoň jejich základny. (Hojovec 1987)

Příklad kartodiagramu:

Obr. č. 7

Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006

Zdroj: ČSÚ 2007

7.3. Geografické informační systémy

7.3.1. Vymezení GIS

GIS, neboli geografický informační systém, je na počítačích založený informační systém pro získávání, ukládání, analýzu a vizualizaci dat, která mají prostorový vztah k povrchu Země. Geodeta, se kterými GIS pracuje, jsou definována svou geometrií, topologií, atributy a dynamikou.

Geografický informační systém umožňuje vytvářet modely části zemského povrchu pomocí dostupných softwarových a hardwarových prostředků. Takto vytvořený model lze pak využít například při evidenci katastru nemovitostí, předpovídání vývoje počasí, určování záplavových zón řek, výběru vhodné lokace pro čistírnu odpadních vod, plánování výstavby silnic. Definice GIS je poněkud obtížná a nelze ji jednoznačně formulovat. Pro představu uvádím krátký výčet definic podle některých autorů:

- Geografický informační systém (GIS) je souborem prostředků pro sběr, ukládání, vyhledávání, transformování a znázorňování prostorových dat z reálného světa s ohledem na speciální účely jeho použití. (ARCDATA 1994)
- Geografický informační systém (GIS) tvoří integrovaný funkční celek technických a programových prostředků, dat, pracovních postupů, obsluhy, uživatelů a organizačního kontextu, zaměřený na sběr dat, ukládání, správu, analýzu, syntézu a prezentaci prostorových dat pro popis, analýzu, modelování a simulace okolního světa s cílem získat nové informace nezbytné pro racionální správu a využívání tohoto světa. (Šíma 2003)

Informace je znalost týkající se objektů, jako jsou fakta, události, věci, procesy nebo myšlenky včetně koncepcí, která má v jistém kontextu zvláštní význam. Jiné definice říkají, že jde o význam, který člověk přisuzuje datům, nebo též o smysluplnou interpretaci dat a vztahů mezi nimi. (Šíma 2003)

Data jsou reprezentací informace formalizovaným způsobem, vhodným pro komunikaci, interpretaci nebo zpracování.

Geografická data jsou data s nepřímým nebo přímým vztahem k místu na Zemi. Jde o zvláštní případ prostorových dat. Ukazuje se, že více než 80 % všech zaznamenaných dat má tyto vlastnosti. (Šíma 2002/1)

Geografická informace je informace týkající se jevů nepřímo nebo přímo přidružených k místu na Zemi; znalost získaná jako výsledek analýzy, syntézy nebo integrace geografických dat. (<http://cs.wikipedia.org>)

Prostorový objekt je objekt použitý pro reprezentaci a prostorovou charakteristiku vzhledu jevu.

Vzhled jevu (geoprvek) je abstrakcí jevu reálného světa. Reprezentuje podstatné rysy prostorového objektu, ne však objekt samotný.

Atribut je podstatná vlastnost nebo kvalita objektu, užívaná zpravidla k neprostorové kvalifikaci prostorového objektu. (<http://cs.wikipedia.org>)

Přímá poloha je popsána v souřadnicovém referenčním systému (např. WGS 84, S-JTSK) jedinou množinou souřadnic a nepřímá poloha je založena na textovém popisu nebo na geografických identifikátorech (např. poštovních adresách). (Šíma 2003)

Geometrické primitivum je objekt reprezentující jednotlivý, souvislý, stejnorodý prvek prostoru dále již nerozložitelný, který poskytuje informaci o geometrické konfiguraci. Podle rozměrů (0-3) rozeznáváme bod, křivku, plochu a těleso.

Geografické informační systémy lze chápat ve třech rovinách:

- GIS jako software (lze například tvrdit, že Arcmap je GIS) – GIS je soubor programů pro analýzu a správu prostorových dat. (Voženílek 2000)
- GIS jako aplikace (řada institucí buduje své vlastní GIS, například GIS krajského úřadu) – GIS je informační systém geografického typu, který je součástí řízení určité organizační jednotky (např. Správa NP). (Voženílek 2000)
- GIS jako technologie nebo jako nová vědní disciplína (řešení úloh základního i aplikovaného výzkumu přírodních, technických i společenských věd speciálními metodami odvozených v rámci nové vědní disciplíny GIS) – GIS je systém hardwarových a softwarových prostředků pro řešení obecných vědních problémů. (Voženílek 2000)

7.3.2. Historie a oblasti použití GIS

Za první skutečně funkční GIS je považován CGIS implementovaný v roce 1966 a uvedený do plného provozu v roce 1971 v Kanadě. Šlo o největší aplikace GISu a bylo v ní na 10 000 digitálních map. U nás se GIS objevil na počátku sedmdesátých let, kdy se vyvíjel informační systém o území a vyvinul ho Terplan Praha, ale až v 90. letech došlo ke zvratu, když se informace začaly zpracovávat počítačovým softwarem. Mezi první firmy patřily ARCDATA, INTERGRAPH, Bentley, Autodesk. (Tuček 1998)

GIS je multifunkční a postupem času ho začalo využívat široké spektrum oborů.

Zde uvádím pro ukázkou několik možností využití:

Oblasti použití GIS

- Archeologie – identifikace archeologických nalezišť
- Epidemiologie – výzkum a prevence výskytu epidemií
- Geologie – geologické mapování
- Krizové řízení – protipovodňová opatření
- Lesnictví – lesní hospodářství
- Obchod - řízení rybolovu, marketing a monitorování zákazníků, optimalizace dopravy zboží
- Obrana – organizace vojenské přepravy, zhodnocení vlastností okolí rozmístění vojsk
- Památková péče – dokumentace památkových měst a objektů

- Povrchová těžba uhlí a kamene – postup těžby v krajině, výpočet zásob
- Silniční doprava – řízení a kontrola pohybu vozidel
- Turismus - optimalizace a rozmíst'ování zdrojů, podpora trasování výletů
- Uzemní plánování – plánování měst a regionů, optimální využití země
- Vzdělávání – vyučování, spádová území škol
- Zemědělství - hospodaření s půdou, evidence úrody přímo v kombajnech (precision farming), sledování hnojení půdy, pracovních operací s půdou, lesnické systémy
- Zdravotnictví - výběr a lokalizace zdravotnických zařízení, letecká záchranná služba
- Životní prostředí – sledování půdní eroze, rozrůstání sídel, zdroje hluku a kvalita ovzduší, sledování nečistot v půdě a vodě

8. KOMPOZICE MAPY

Kompozicí mapy se rozumí rozmístění základních náležitostí mapového díla na mapovém listu. Kompozice mapy je první, co čtenář na mapě vnímá. Důležitý je hlavně účel a měřítko mapy, kartografické zobrazení, tvar a velikost znázorňovaného území a formát mapového listu. Kompozice tématické mapy souvisí především s účelem mapy a ten musí být stanoven zcela jednoznačně. (Kaňok 2007)

Mezi vybrané kompoziční úkoly patří stanovení měřítka, volba kartografického zobrazení a řešení zrcadla mapy.

- Stanovení měřítka mapy: měřítko mapy je v první řadě podřízeno účelu a tématickému zaměření mapy. Jeho výběr závisí na celé řadě faktorů. Vždy se snažíme, aby měřítko bylo standardní a tak umožňovalo snadné převody a srovnání map různých druhů a typů. Sousední měřítko by měla tvořit násobky nebo podíly měřítkového čísla. (Lauermann 1978)
- Volba kartografického zobrazení: kartografické zobrazení by mělo maximálním způsobem vyhovovat požadavkům uživatelů, kteří budou s mapami pracovat.
- Řešení zrcadla mapy: zrcadlo mapy tvoří kompoziční stránku mapového díla.

Mezi základní kompoziční prvky patří:

- Titulek (název mapy)
- Legenda
- Měřítko mapy
- Tiráž
- Nadstavbové kompoziční prvky

Titulek (název mapy):

Titulek tvoří část mapy, která má být rozpoznatelná na první pohled. Je zapsán bezpatkovým fontem písma (písmem z rodu grotesk, např. fonty Arial, Helvetica apod.), velkými písmeny, aby byl čitelný z větší vzdálenosti. Umisťuje se nejčastěji k hornímu okraji mapy. Obsahuje krátké, věcné, prostorové a časové (u časově proměnlivých jevů) vymezení zobrazovaného jevu. Většinou se nepoužívá slovo „mapa“. Dlouhý název lze rozdělit na titul a podtitul psaný malými a menšími písmeny – může obsahovat časové a

prostorové vymezení mapovaného jevu. Při sestavování názvu mapy je nezbytné dodržet zásadu následujícího řetězce:

Téma – název mapy – hlavní vyjadřovací prostředek – legenda

Příklad názvu mapy:

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2001
věcné vymezení prostorové vymezení časové vymezení

Dlouhý název lze rozdělit na titul a podtitul. Titul pak obsahuje věcné vymezení, výjimečně vymezení hlavního tématu mapy. Píše se vždy velkými písmeny. Podtitul nejčastěji obsahuje prostorové a časové vymezení jevu. Píše se vždy pod titul malými a menšími velikostmi písmen než titul.

Legenda:

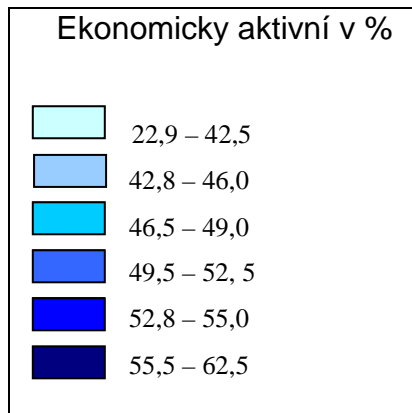
Legenda musí být úplná (obsahuje všechny prvky nutné ke kompletnímu sdělení informace), uspořádaná (prvky seřazené do logických skupin), srozumitelná. Slouží k výkladu použitých mapových znaků, ostatních kartografických vyjadřovacích prostředků a barevných stupnic. (Tuček 1998)

Legenda musí být:

- úplná – obsahovat všechny vyjadřovací prostředky použité v mapové kresbě a naopak.
- nezávislá – obsahovat znaky, které jednoznačně vyjadřují prvky mapy. Nezávislost legendy se poruší, pokud lze jednomu objektu v mapě přiřadit dva různé kartografické znaky.
- uspořádaná – sestavená v logicky uspořádaný systém skupin znaků a v rámci skupin zachována posloupnost jednotlivých znaků.
- v souladu s označením na mapě – tj. znaky jsou provedeny shodně v legendě i v mapě (barva, tvar, velikost apod.).
- srozumitelná – legenda musí být vypracována podle kartografických zásad jazyka mapy s ohledem na okruh budoucích uživatelů. Musí být dobře čitelná a zapamatovatelná. (Voženílek 2006)

Návrh vlastní legendy: Mapa: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích Jihočeského kraje v roce 2001.

LEGENDA

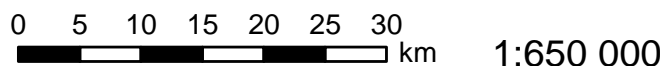

Měřítko mapy:

Měřítko mapy udává poměr zmenšení délky měřené na mapě k délce ve skutečnosti (na elipsoidu). Umožňuje tak vytvořit si přibližnou představu o podrobnosti mapy. Měřítko na různých místech mapy se liší. Změny měřítka na mapě závisí především na délkovém zkreslení příslušného mapového zobrazení. Měřítko běžných map obvykle platí pro střed mapy (označuje se jako *střední měřítko*). Měřítko určitého místa na mapě, neodpovídající měřítku uvedenému, lze označit za *lokální měřítko*. Přítomnost délkového zkreslení poněkud snižuje použitelnost grafického měřítka. (Lauer mann 1975)

Produkty digitální kartografie a GIS by měly obsahovat tzv. interaktivní měřítko schopné změny při každé operaci s mapou. Existuje několik typů vyjádření měřítek na mapě, mezi nejpoužívanější z nich patří měřítko číselné a grafické. Měřítko lze také členit podle podrobnosti zobrazení na měřítko *velká*, *střední* a *malá*. Při tvorbě vlastních map jsem použila grafické i číselné měřítko.

Návrh měřítka:

Tiráž:

Tiráž mapy je soubor informací o různých aspektech tvorby a vlastnictví mapy. Tiráž závisí na druhu mapy. Obsahuje jméno autora nebo vydavatele mapy, místo vydání (sestavení) mapy, rok vydání (sestavení) mapy. Tiráž může obsahovat i další informace – redaktory, nakladatele, náklad, kartografická zobrazení, pořadí vydání, lektory mapy, druh tisku, podkladové zdroje. (Voženílek 2006)

Příklad vlastní tiráže:

<p>Autor: Barbora Dubská</p> <p>Datum: 14. 11. 2008</p> <p>Mapový podklad: ArcČR©1997</p> <p>Zdroj dat: SLDB 2001</p> <p>Souřadnicový systém: S-JTKS</p> <p>Aplikace: ArcGIS 9.1.</p>

Nadstavbové kompoziční prvky:

Nadstavbové kompoziční prvky – se používají pokud chceme zvýšit informační hodnotu mapy, pomůžou zlepšit čitelnost, přehlednost, názornost. Nadstavbové prvky mohou být grafické (vedlejší mapy, grafy apod.) a také textové (vysvětlující texty, tabulky, přehledy apod.). Nejčastějším nadstavbovým prvkem je směřovka, logo, tabulky, grafy, vedlejší mapy (znázorňují výřezy nebo lokalizační mapy), obrázky, blokdiagramy (upřesňují téma mapy – řezy, profily), citace, rejstříky, seznamy a reklamu. Nadstavbové kompoziční prvky by se měly používat pouze, obsahují-li informace související s hlavním tématem mapy. Nesmí porušit dominanci ústřední mapové kresby. (Rapant 2006)

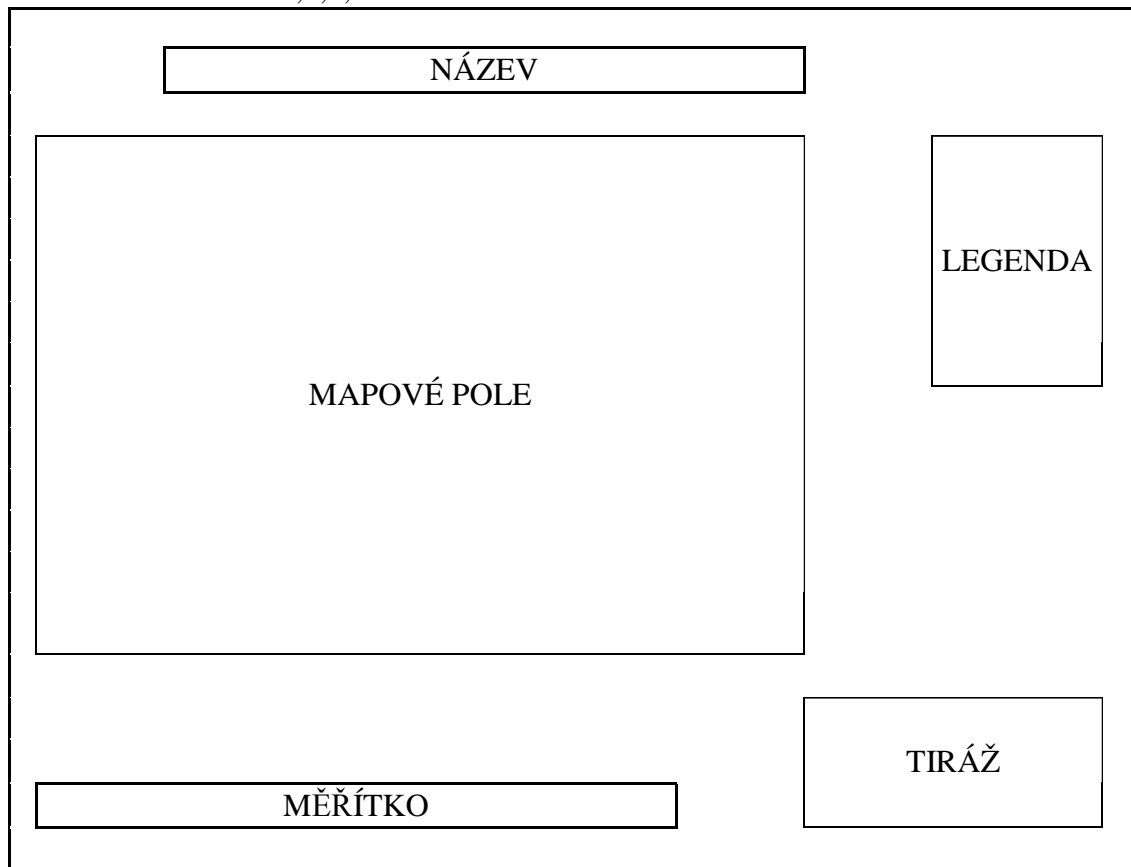
Celková kompozice mapy:

Po celkovém sestavení všech kompozičních prvků vznikne celkový mapový list. Vhodné je si před samotným vytvořením mapy navrhnout vzor mapové kompozice. *Návrh makety mapy* – důležité je vyznačení rámu a jeho vzhled a tvar, rozložení

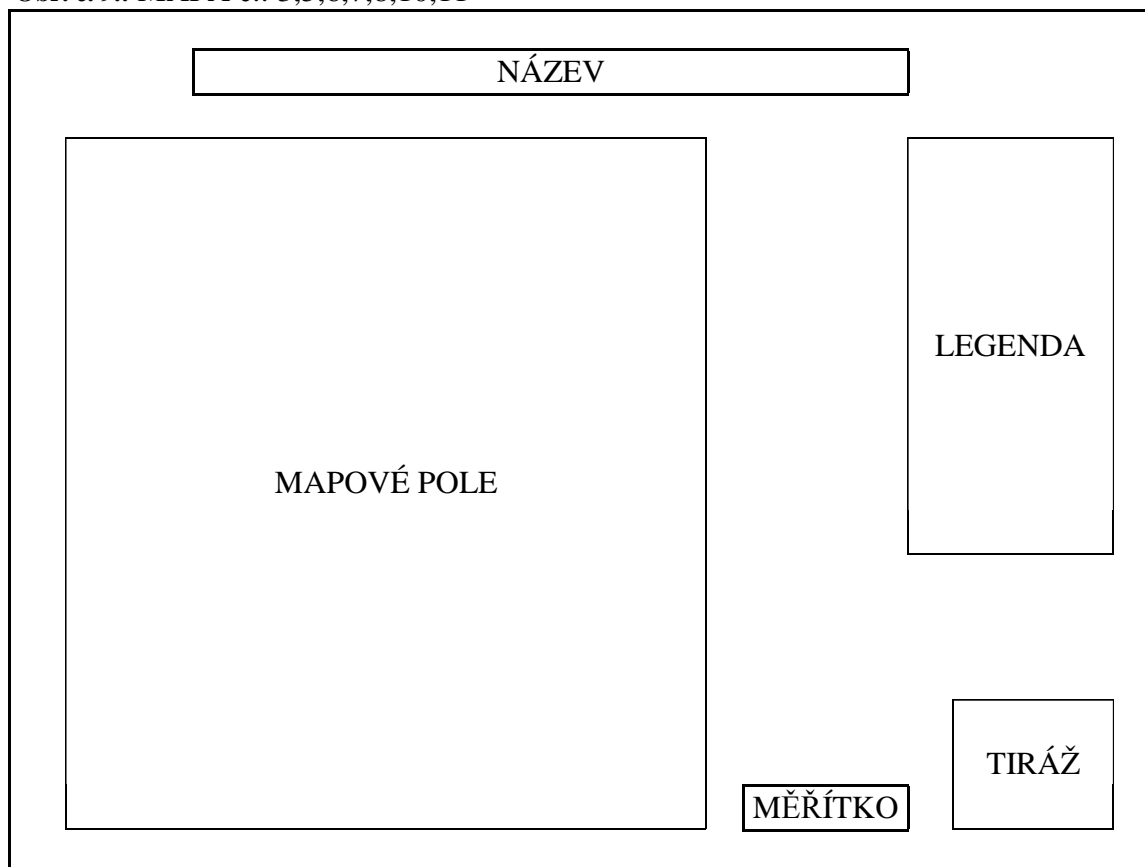
mimorámových údajů, umístění názvů, označení mapy, polohu měřítka, umístění legendy a tiráže. (Řehák 1992)

Zde uvádím vlastní návrhy maket dílčích map a mapových listů.

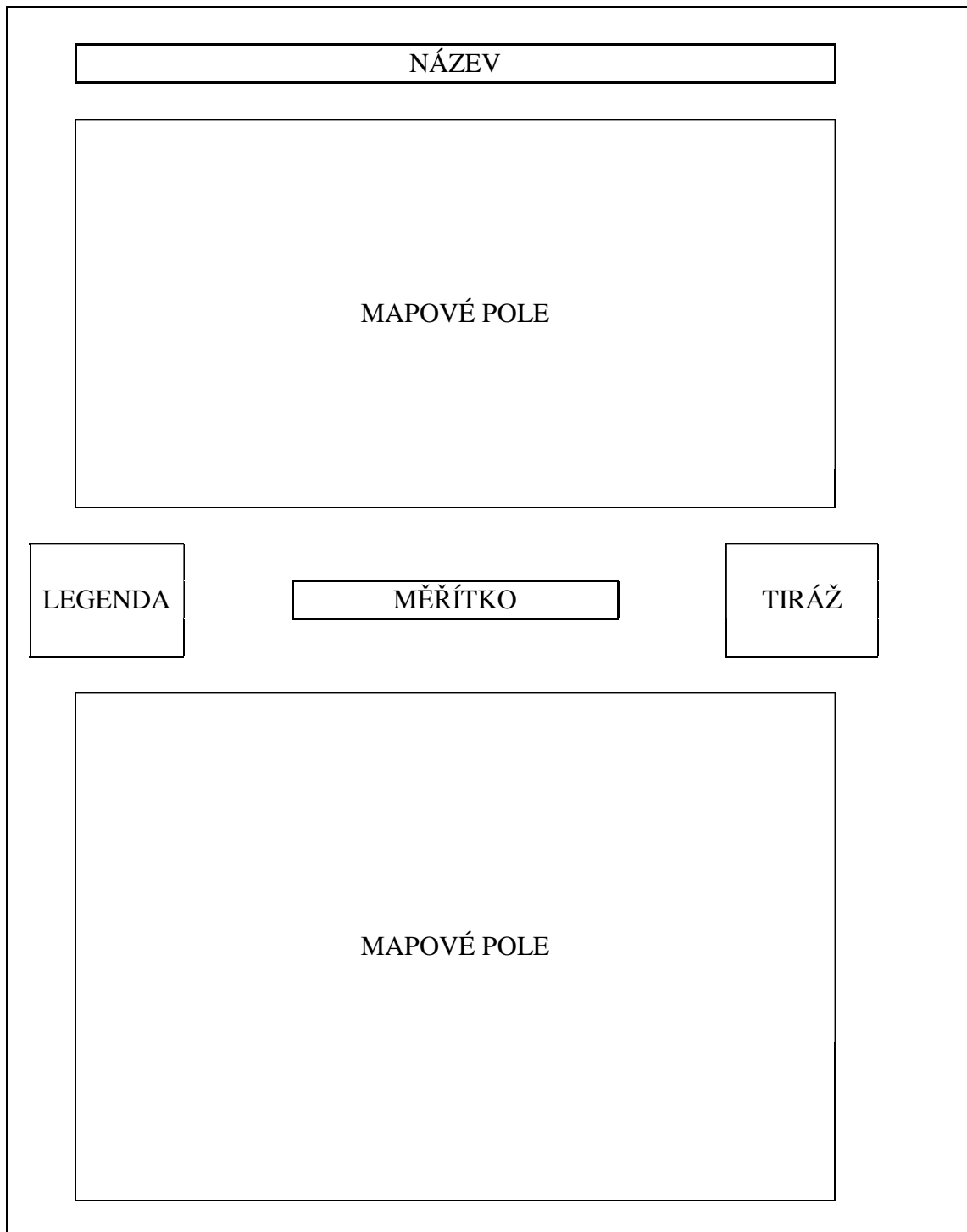
Obr. č. 8: MAPA č.: 1,2,4,9

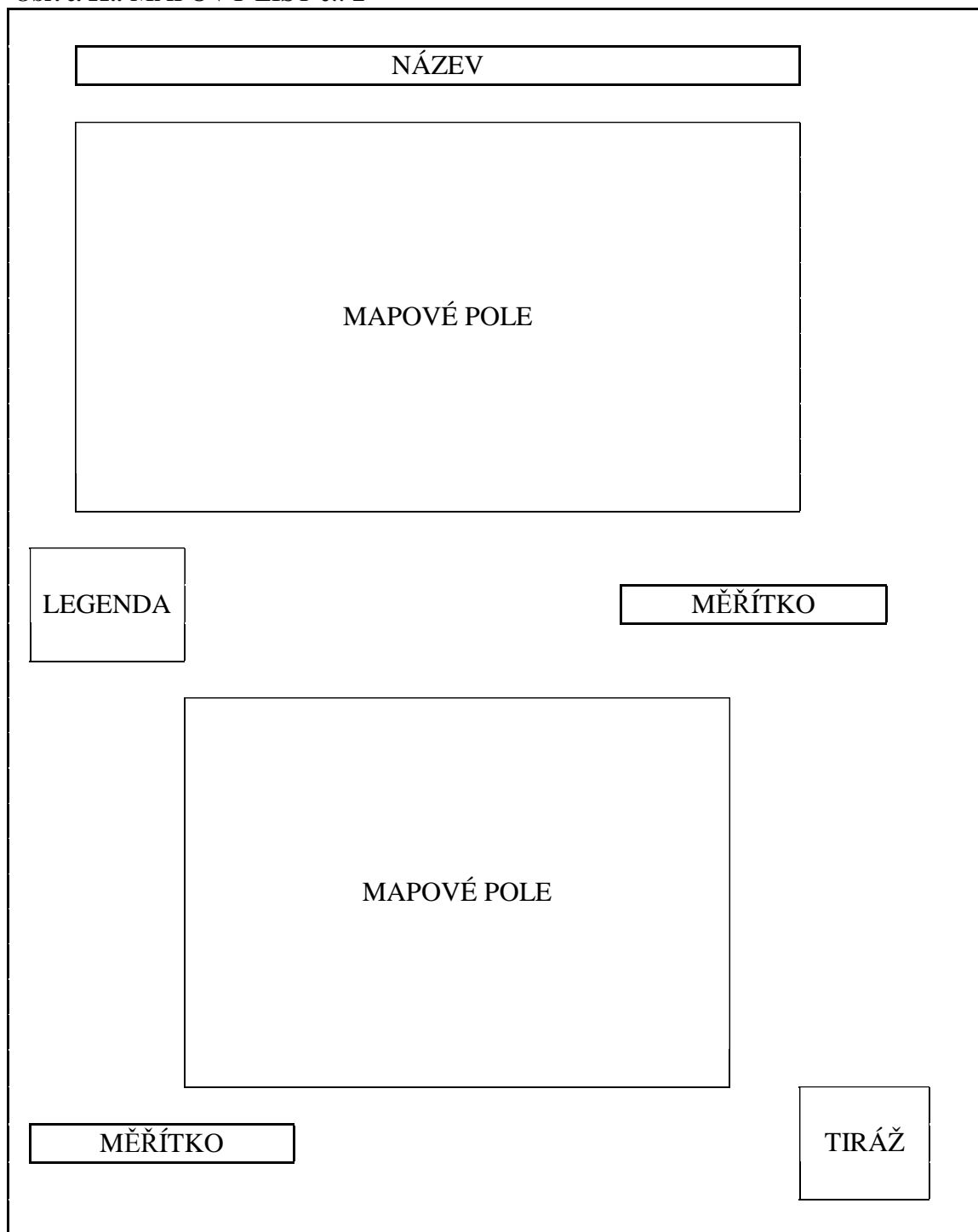
Obr. č. 9.: MAPA č.: 3,5,6,7,8,10,11

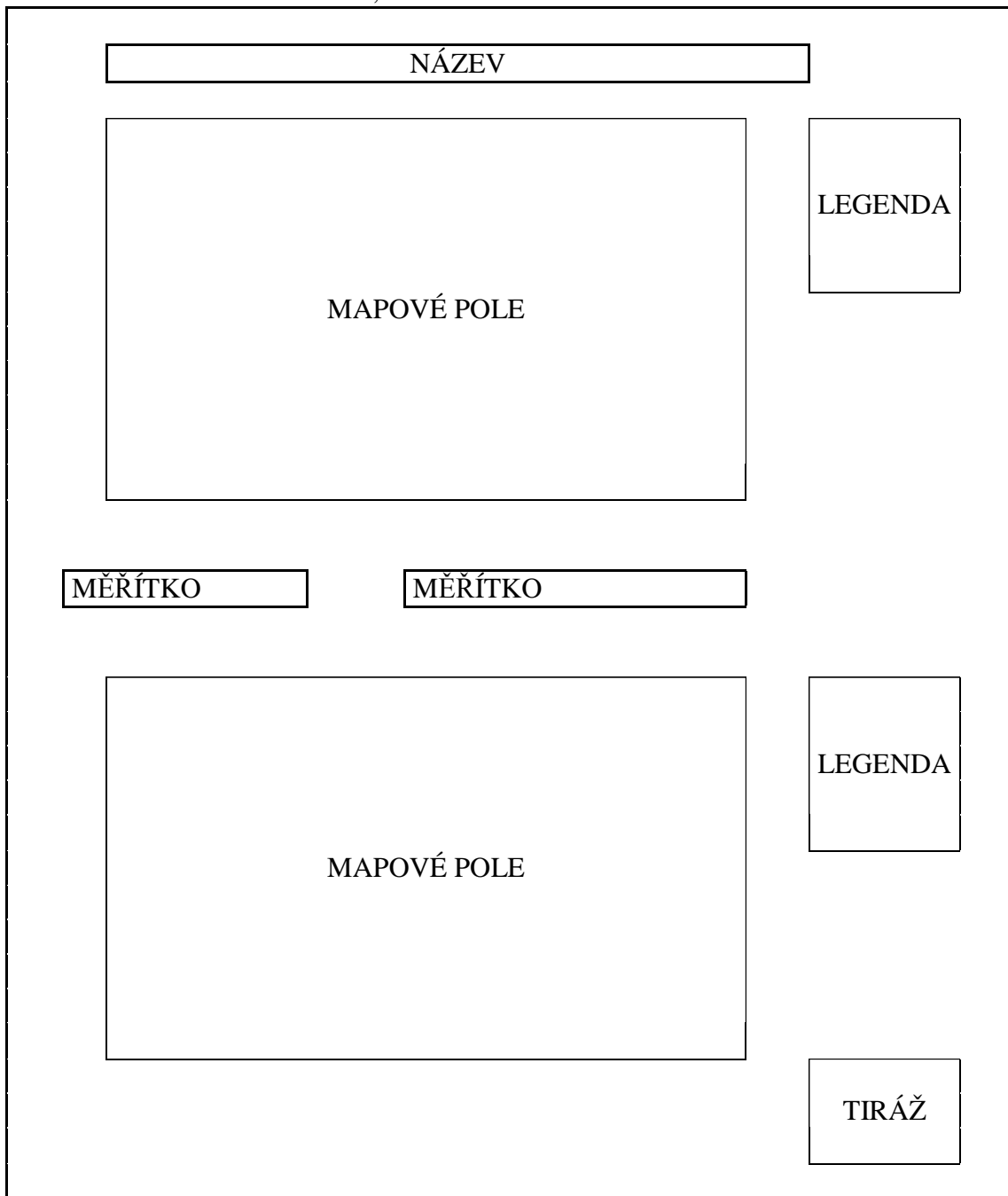
Obr. č. 10.: MAPOVÝ LIST č.: 1

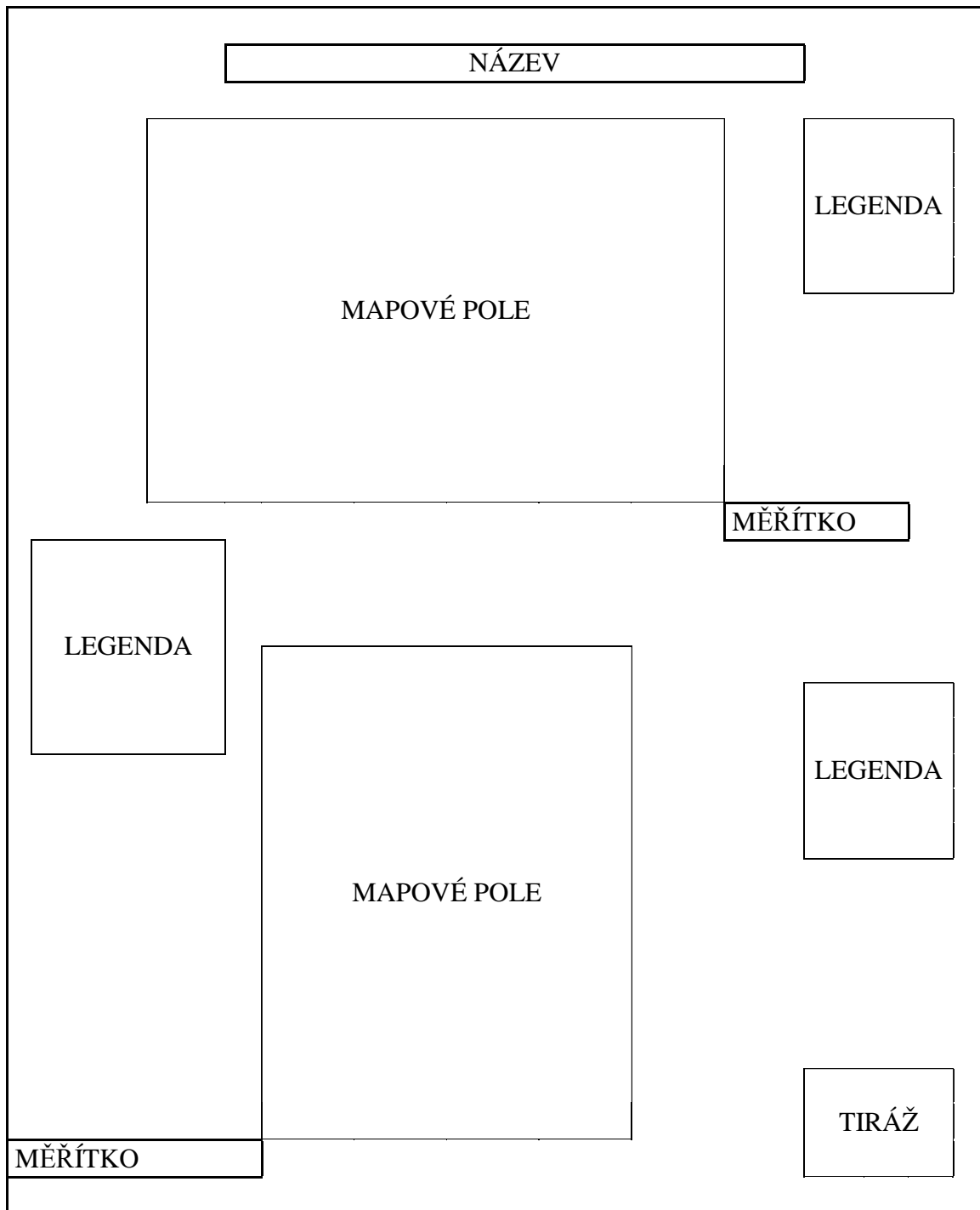
Obr. č. 11.: MAPOVÝ LIST č.: 2

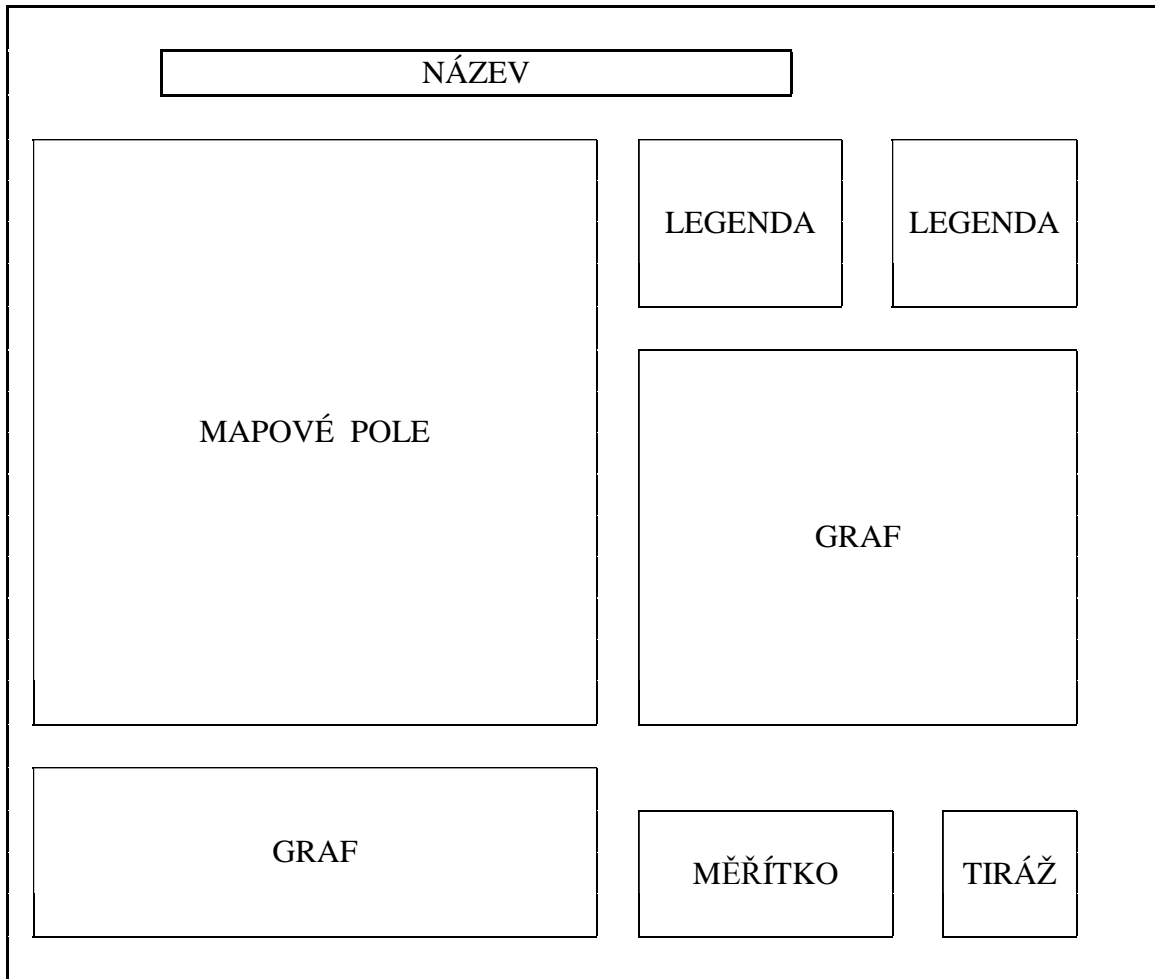
Obr. č. 12.: MAPOVÝ LIST č.: 3,4

Obr. č. 13.: MAPOVÝ LIST č.: 5

Obr. č. 14.: MAPOVÝ LIST č.: 6

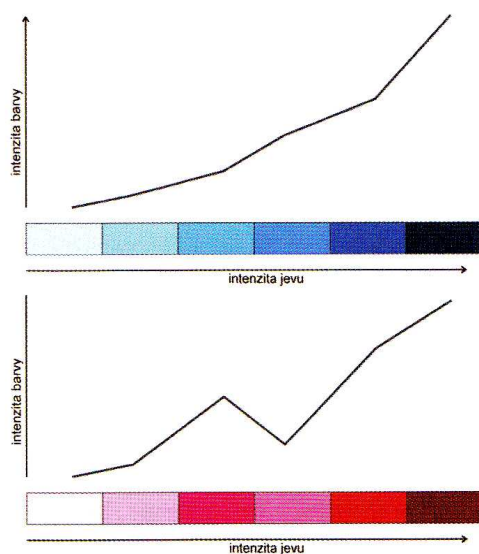

9. NÁVRH KARTOGRAFICKÝCH VYJADŘOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Tato kapitola je zaměřena na vlastní návrh vyjadřovacích prostředků pro jednotlivé mapové listy.

Při zhotovení mapy: *Míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností Jihočeského kraje v roce 2001* jsem použila kartodiagram a kartogram. Kartodiagram výsečový (tzv. „koláč“) znázorňuje dvě různé hodnoty (nezaměstnané muže, nezaměstnané ženy), a proto jsem v něm použila i dvě různé barvy, pro nezaměstnané muže modrou barvu, pro nezaměstnané ženy červenou. Také jsou na mapě použity areálové (hraniční) čáry pro vyjádření obvodů ORP. Pro vyjádření míry nezaměstnanosti jsem se přiklonila k jednoduchému kartogramu, kde intenzitu (kvantitu) jevu vyjadřuji barvou. Platí, čím je barva sytější, tím je hodnota jevu větší (intenzivnější) a naopak, čím je barva světlejší, tím je intenzita menší.

Obr. č. 15

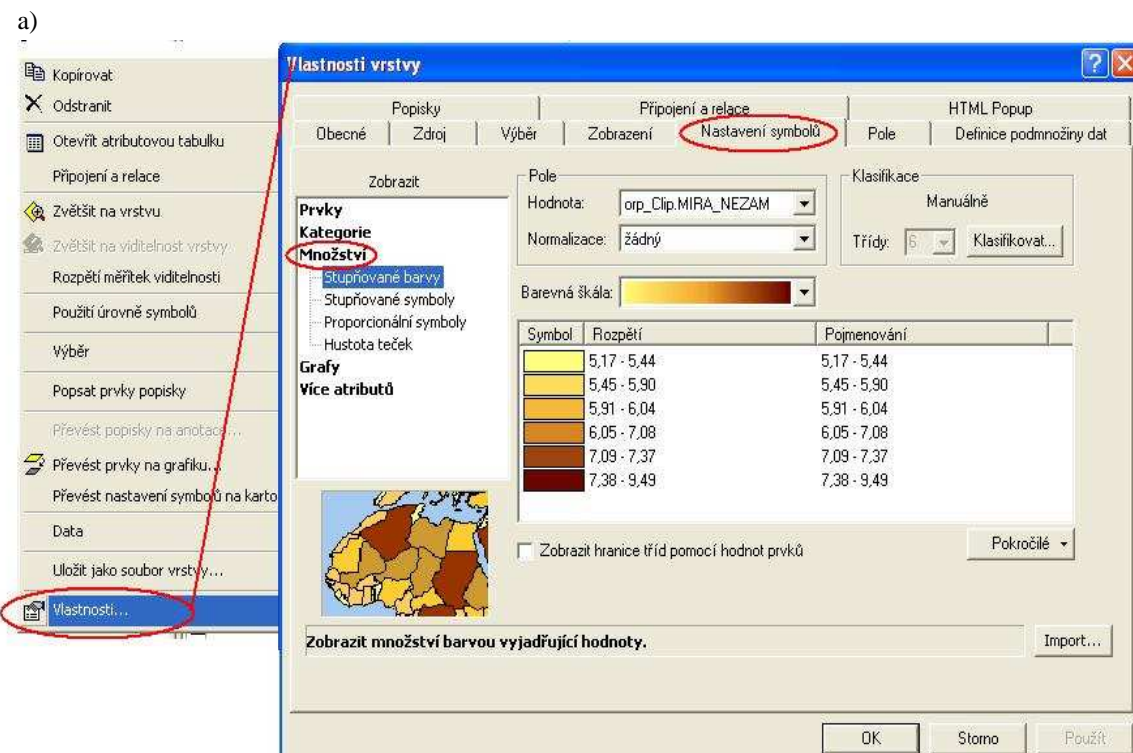
Grafické vyjádření podstaty tzv. propadání barev. Horní obrázek ukazuje správně sestavenou barevnou stupnici, na které s narůstající intenzitou jevu roste i intenzita barvy. Na dolním obrázku se propadají barvy mezi třetím a pátým odstínem. Křivka musí být rostoucí. (Kaňok 2008)

U mapy *Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky v roce 2001* jsem použila kartodiagram sloupcový. Vyjadřuje nepřijaté

uchazeče o zaměstnání čtyřmi barvami (vysokoškolské vzdělání – růžová, střední úplné vzdělání – modrá, střední neúplné vzdělání – červená, základní vzdělání – zelená). Intenzitu závislosti jsem vyjádřila také jednoduchým kartogramem, a to opět intenzitou barvy. Areálová hranice tvoří hranici krajů České republiky.

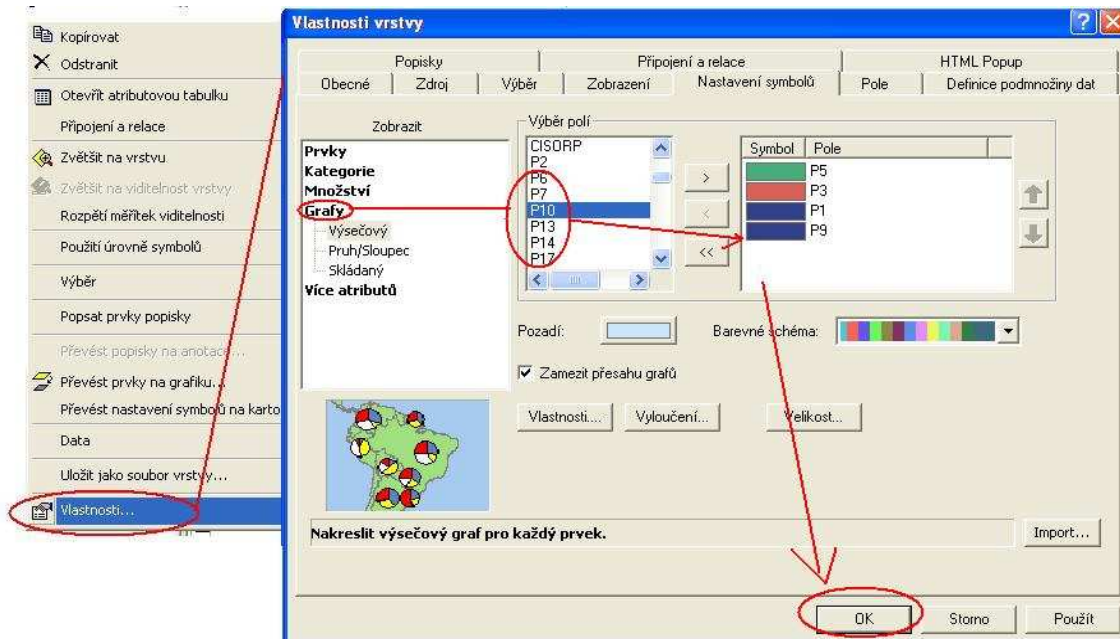
Postup vytvoření kartogramů a kartodiagramů je popsán v následující sekvenci obrázků, které jsem vytvářela v průběhu své práce. V programu ArcGIS 9.1. jsou tyto funkce ve vlastnostech shapefile. Nejprve je nutné dostat se do vlastností vrstvy. To provedeme dvojitým poklepnutím na vrstvu. Přepneme na kartu nastavení symbolů a z vybrané nabídky zvolíme buď a) kategorie, pro vytvoření kartogramu nebo b) grafy pro vytvoření kartodiagramů.

Obr. č. 16

Obr. č. 17

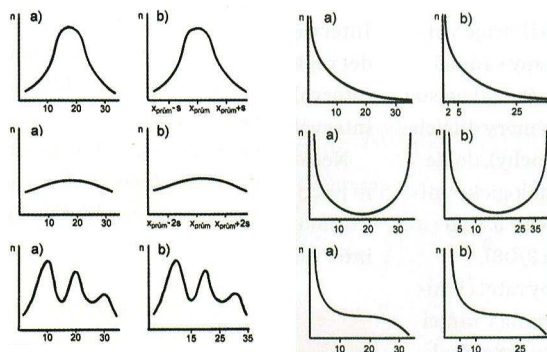
b)

V možnostech klasifikovat zvolíme ruční vytvoření intervalů. Program ArcGIS 9.1. vždy udělá přednastavené intervaly, ale ty nejsou vhodně nastavené, proto je třeba intervaly navolit ručně.

Obr. č. 18

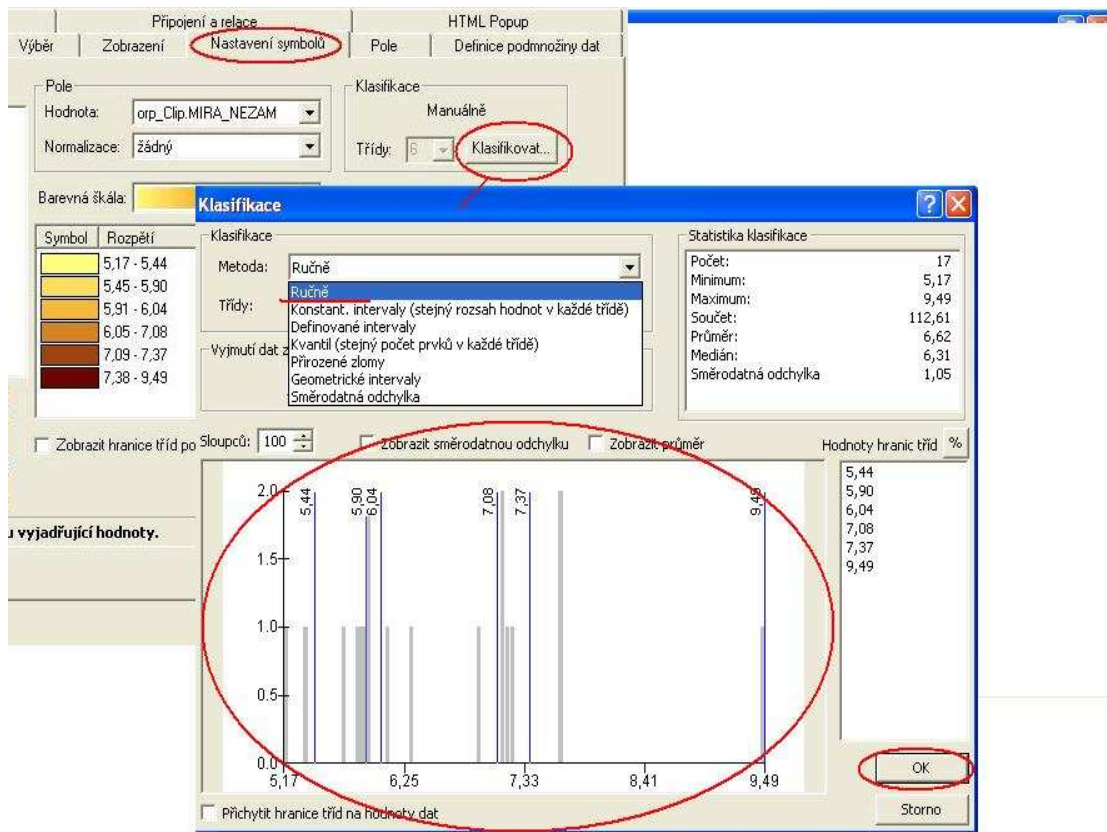
Varianta a) špatně, Varianta b) správně

Nejprve se datová sada rozdělí do předem připravených, vhodně zvolených, jednoznačně vymezených intervalů. Vhodně zvolené intervaly jsou takové, ve kterých se data rozloží tak, že četnost jevu (n) je rozložena téměř v celé šíři výskytu. (Rapant 2006)

Zdroj: Geobusiness 2006

Obr. č. 19

Na závěr zvolíme vhodnou stupnici barev. Je zde i možnost použít pro kartogramy šrafování, což je ovšem obtížnější. Ve vlastnostech symbolu zvolíme vlastnosti a použijeme linie.

I když se směrová růžice nemusí používat v mapách známých území, rozhodla jsem se ji v mapách použít. Směrová růžice podle kartografických pravidel musí mít sever označen písmenem S, tedy česky sever. Často se chybně v českých mapách používá anglická zkratka N – north.

Měřítko mapy jsem použila jednotné pro všechny mapy, které znázorňují stejné území. Mapy Jihočeského kraje jsou v měřítku 1: 650 000, mapy České republiky jsou 1: 1 750 000. Měřítko jsem používala grafické i číselné.

10. ANALYTICKÉ KOMENTÁŘE

Celkem jsem vytvořila 11 dílčích map a 6 mapových listů, které souvisí s ekonomickou strukturou obyvatelstva Jihočeského kraje ze sčítání lidu 2001. Všechny mapy jsou ve formátu A4, byly vyexportovány ve formátu JPEG v rozlišení 3509 x 2481 pixel. Při exportování jsem zkoušela používat jiné formáty (pdf, EMS, TIFF). Tyto formáty však měly problém z vykreslováním některých znaků, proto jsem nakonec zvolila formát JPEG. Ve všech mapách používám kartogramy nebo kartodiagramy. Mapy jsou vyobrazené jako přílohy a jsou pevně připojeny k diplomové práci.

Dílčí mapy jsem na závěr spojila do jednotlivých mapových listů o velikosti A3, které mají stejný formát a rozlišení 3509x4959 pixel. Mapových listů je celkem šest. Mapové listy jsou k práci připojené jako volná příloha. Prvních pět mapových listů obsahuje vždy dvě dílčí mapy. Zde jsem zkoušela různé typy mapové kompozice a porovnávání map. Šestý mapový list je odlišný. Obsahuje pouze jednu mapu. Důvodem vytvoření tohoto mapového listu bylo vyzkoušet zobrazení více kompozičních prvků na mapách, jako jsou právě použité grafy.

1. Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001

Míra nezaměstnanosti je jedním ze základních ekonomických ukazatelů. Míra nezaměstnanosti je podíl nepracujících osob ke všem práceschopným lidem (ekonomicky aktivní obyvatelstvo). Míra nezaměstnanosti v Čechách není alarmující. Průměrně dosahuje okolo 7 %. Nejhorší byla situace v oblastech výrazně poznamenaných restrukturalizací průmyslu v 90. letech. Ústecký kraj, který má velmi vysokou míru nezaměstnanosti, přes 13 %. Je to dáno především zaměřením kraje. V Ústeckém kraji je největší množství hnědouhelných elektráren a hnědouhelných dolů v podkrušnohorských pánvích. V posledních letech ale dochází ke snížení těžby v důsledku ekologických nátlaků. Dochází tedy k velkému propouštění zaměstnanců, a tím i ke zvyšování míry nezaměstnanosti. Nejnižší míra nezaměstnanosti je pak v kraji Plzeňském (5,78 %) a Jihočeském (5,6 %), pokud nebudeme počítat Hlavní město Prahu, kde je míra nezaměstnanosti naprosto odlišná.

Oproti Čechám je míra nezaměstnanosti na Moravě mnohem vyšší. Průměr je okolo 10 %. Hlavní vliv na míru nezaměstnanosti má Moravskoslezský kraj, který má míru nezaměstnanosti přes 14 %. Tento region, podobně jako Ústecký kraj, je postižen

snížením těžby černého uhlí. Dochází proto k propouštění horníků, kteří pak mají malou šanci uplatnit se v jiném oboru.

2. Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2005

Na rozdíl od roku 2001 se dá říci, že v Čechách míra nezaměstnanosti klesla. Nejvýraznější pokles zaznamenal Středočeský kraj (o 1,5 %). Naopak si výrazně pohoršil kraj Vysočina a Ústecký (0,27 % resp. 1,21 %). Ovšem největší nárůst míry nezaměstnanosti byl v Karlovarském kraji (3,55 %). Tento neobvyklý nárůst je nejspíše kvůli postupnému krachování velkých podniků jako je sklo Bohemia a další, kteří zaměstnávají velký počet lidí. Další příčinou může být i neustálý příliv cizinců. Morava během let 2001 až 2005 postupně snižovala svojí míru nezaměstnanosti, stále však za Čechy zaostává. Rozdíl v průměrné míře nezaměstnanosti je skoro 4 %. Průměr Moravy je 10,35 %, průměr Čech je 6,80 %. Celorepublikový průměr pak činí 7,81 %.

3. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích Jihočeského kraje v roce 2001

K datu sčítání (1.března 2001) bylo v Jihočeském kraji celkem 320 546 ekonomicky aktivních osob, v porovnání s rokem 1991 došlo k poklesu počtu ekonomicky aktivních obyvatel o 8 334 osob. Jejich podíl na celkovém počtu obyvatel se snížil z 52,8 % v roce 1991 na 51,3 % v roce 2001. Z celkového počtu ekonomicky aktivních bylo 143 064 žen (45,0 %).

Rozdílنا byla ekonomická aktivita podle počtu obyvatel obce, ve které žili. Podíl ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel kraje dosahoval 51,3 %. S velikostí obce klesal z 52,6 % ve městě České Budějovice až na 47,1 % v obcích s méně než 200 obyvateli. Nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel žilo v obcích s 1 000 až 4 999 obyvateli – 24,5 % ekonomicky aktivních obyvatel kraje, v Českých Budějovicích jich žilo 15,9 %. V obcích s méně než 200 obyvateli pak žilo pouze 4,1 % ekonomicky aktivních obyvatel kraje. Větší podíl ekonomicky aktivních je v pohraničních oblastech v okolí Šumavy a Novohradských hor, kde je menší hustota zalidnění a kde je více ekonomicky aktivních, většinou v dřevo-zpracovatelském průmyslu. Méně ekonomicky aktivních je pak v hustěji osídlených a jádrových oblastí. Ekonomickou aktivitu snižuje fakt, že je zde větší podíl starých lidí a obecně je zde i vyšší průměrná délka života, dále je pak zde i více studentů, kteří se počítají do osob ekonomicky neaktivních.

4. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky v roce 2001

Podle výsledků SLDB 2001 je v České republice do pracovního procesu zapojeno celkem 5 253 400 osob, což představuje 51,8 % obyvatelstva. Ekonomicky aktivních je 2 379 878 (tj. 45,6 %) žen a 2 873 522 (tj. 58,2 %) mužů. Zapojení žen do pracovního procesu je u nás tradičně vysoké. Podstatnou většinu ekonomicky aktivních tvoří zaměstnanci, zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné – OSVČ (85,7 %).

Při sčítání v roce 2001 nebyly mezi ekonomicky aktivní zahrnuty ženy na další mateřské dovolené, jichž bylo v roce 1991 přibližně 200 000. Je sice potěšitelné, že podíl ekonomicky aktivních se od posledního sčítání lidu zvýšil (z 49,5 % na 51,8 %), ale není to nic překvapivého, když víme, jak se změnila věková struktura obyvatelstva. Silné ročníky narozené v 70. letech se dostaly do produktivního věku a výrazně tím ubylo osob v předproduktivním věku. Z toho by se dalo usoudit, že se ekonomická aktivita spíše nijak nezměnila. Zajímavé jsou ale rozdíly geografické. Při pohledu na mapu je patrné, že směrem na východ se podíl ekonomicky aktivních obyvatel zřetelně snižuje. Východní polovina je prakticky podprůměrem České republiky. Nadprůměrné hodnoty jsou jen v Pardubicích, Brně a Olomouci. Vysoce nadprůměrný je podíl ekonomicky aktivních v Praze (55 %), a to přesto, že tu žije nejstarší obyvatelstvo. Pražané zřejmě chodí do důchodu později. Při celkovém pohledu je podíl ekonomicky aktivních opět vyšší v hraničních oblastech, dále pak i ve Středočeském kraji, hlavně v oblasti Prahy, kde je více pracovních příležitostí pro důchodce, kteří jsou většinou ekonomicky neaktivní. Zřetelně nejnižší ekonomickou aktivitu obyvatelstva vykazuje kraj Vysočina.

Tab. č. 1

NÁZEV	OBYVATELSTVO CELKEM	EKONOMICKY AKTIVNÍ CELKEM	EKONOMICKY AKTIVNÍ %
Praha-hlavní město	1 169 106	635 105	54,32
Benešov	16 323	8 989	55,07
Bernartice	228	96	42,11
Bílkovice	198	98	49,49
Blažejovice	96	47	48,96
Borovnice	96	47	48,96
Bukovany	597	315	52,76
Bystřice	3 872	2 001	51,68

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2001); upraveno Barbora Dubská; část tabulky

5. Ekonomická aktivita v obcích s rozšířenou působností Jihočeského kraje v roce 2001

Nejvíce ekonomicky aktivní jsou obyvatelé v oblasti Šumavy a v jádrových oblastech (České Budějovice, Písek, Tábor). Z obcí s rozšířenou působností byl nejvyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve správním obvodu Kaplice (54,5 %), podíl vyšší než 52,0 % byl dále ve správních obvodech Český Krumlov a České Budějovice. Nejnižší podíl byl ve správním obvodě Vimperk (49,2 %), následovaly správní obvody Dačice 49,4 % a Milevsko se 49,6%, což jsou periferní oblasti, kde je málo průmyslu i pracovních příležitostí.

6. Podíl ekonomicky aktivních důchodců na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001

Spolu s problémem stárnutí naší populace vyvstává i otázka zapojení důchodců do pracovního procesu. Problém není jednoduchý: na jedné straně je třeba, aby lidé co nejdéle pracovali, protože v ekonomicky aktivním věku bude stále menší část populace, na druhé straně díky současné vysoké nezaměstnanosti je tlak na jejich odchod z pracovního trhu, aby tak uvolnili místo mladším. Pracujících důchodců bylo 10 325, což je 3,4 % z ekonomicky aktivních, nejvyšší podíl byl v Českých Budějovicích (4,2 %). Z celkového počtu pracujících důchodců bylo přibližně 51 % žen. Protože však žen pobírající důchod je výrazně více než mužů, byla ekonomická aktivita mužů-důchodců v porovnání se ženami vyšší – zaměstnaný byl zhruba každý desátý důchodce, ale jen každá šestnáctá důchodkyně.

Jak již bylo zmiňováno u ekonomické aktivity, v jádrových oblastech žije velký počet starých lidí. To se odráží i v ekonomické aktivitě důchodců. Nejvíce ekonomicky aktivní jsou v Českých Budějovicích, Písku, kde mají více pracovních příležitostí hlavně v terciérním sektoru, než v prvovýrobě a průmyslu na jihu.

7. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001

Počet ekonomicky neaktivních obyvatel se zvýšil o 6 148 osob. Na tomto vývoji se podílel především nárůst počtu nepracujících důchodců o 15 405 osob a nárůst počtu osob s vlastním zdrojem obživy o 12 166 (mezi tyto osoby byly zařazeny osoby na další mateřské dovolené), naopak počet dětí, žáků a studentů se snížil o 23 438 osob (o 13,7 %).

Podíl ekonomicky neaktivního obyvatelstva na obyvatelstvu kraje podle velikostní skupiny obce stoupal ze 47,4 % v Českých Budějovicích na 52,9 % v nejmenších obcích. V těchto obcích byl nejvyšší podíl nepracujících důchodců, který úzce souvisel s věkovou strukturou obyvatel podle velikostní skupiny obce. V nejmenších obcích byl nejnižší podíl žáků, studentů a učňů stejně jako dětí předškolního věku a ostatních závislých osob. Nejvyšší podíl žáků, studentů a učňů byl naopak v obcích s 20 000 – 49 999 obyvateli, podíl dětí předškolního věku a ostatních závislých osob byl nejvyšší v obcích s 500 – 999 obyvateli.

Podíl ekonomicky neaktivních na celkovém počtu obyvatel byl rozdílný podle jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností, stejně jako podíly nepracujících důchodců, žáků, studentů a učňů a dětí předškolního věku. Nejvyšší podíl ekonomicky neaktivních obyvatel byl ve správních obvodech Dačice (50,2 %) a Vimperk (50,0 %), nejnižší byl ve správním obvodě Kaplice (44,7 %). Nejvyšší podíl nepracujících důchodců byl ve správních obvodech Kaplice (36,6 %), Český Krumlov (40,1 %) a Týn nad Vltavou (41,3 %). Naopak ve správním obvodě Kaplice byl nejvyšší podíl žáků, studentů a učňů (42,3 %), nejnižší podíl byl ve Vodňanech (33,9 %). Děti předškolního věku a ostatních závislých osob byl nejvyšší podíl (15,1 %) rovněž ve správním obvodě Kaplice, nejmenší podíl byl ve správním obvodě Blatná (11,0 %).

8. Míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001

V posledním desetiletí se značně zvýšil počet nezaměstnaných. V roce 2001 bylo sečteno 20 309 nezaměstnaných, což je v porovnání s rokem 1991 o 13 927 osob více. Podíl nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních dosáhl 6,3 %.

Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v obcích s 500 – 999 obyvateli (7,1 %), pouze o 0,2 % byla nižší nezaměstnanost v obcích s méně obyvateli. Nejnižší nezaměstnanost (5,8 %) byla v Českých Budějovicích. Z jednotlivých správních oblastí obcí s rozšířenou působností byla nejvyšší nezaměstnanost (9,5 %) v Českém Krumlově, mezi 7,0 a 8,0 % byla dále nezaměstnanost ve správních obvodech Dačice, Milevsko, Písek, Vodňany, Kaplice a Blatná. Nejnižší nezaměstnanost byla ve správním obvodě České Budějovice (5,2 %), následovala Třeboň a Týn nad Vltavou. Celkem byla nezaměstnanost nižší než 6,0 % v 7 správních obvodech. Míra nezaměstnanosti souvisí s množstvím pracovních příležitostí v jednotlivých správních obvodech, rovněž ji

ovlivňuje věková struktura obyvatel. Vliv na nezaměstnanost má také dopravní dostupnost měst a obcí s volnými pracovními místy.

Nevyšší míra nezaměstnanosti je v periferních oblastech Jihočeského kraje, čímž jsou Šumava a Česká Kanada. Mnohdy jedinou obživou je lesnictví a obory s ním spojené nebo turistický ruch (zejména v oblasti Šumavy). Velká míra nezaměstnanosti v ORP Český Krumlov je zapříčiněna také zrušením grafitových dolů. Nejmenší míra nezaměstnanosti je pak v jádrové oblasti českobudějovické aglomerace. Zastoupeny jsou zde všechny sektory a je tu proto více pracovních příležitostí. Další jádrovou oblastí je okolí druhého největšího města Tábor.

9. Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky za rok 2001.

Tato charakteristika je v poslední době hojně sledována kvůli výběru školy a budoucímu zaměstnání. V tabulkách bylo rozděleno vzdělání do následujících kategorií: bez vzdělání, základní vzdělání, vyučení, středoškolské bez maturity, středoškolské s maturitou, vyšší odborná škola, bakalářské a vysokoškolské. Pro mou mapu jsem musela tyto kategorie pozměnit, aby mapa byla dobře čitelná. Sečetla jsem kategorie bez vzdělání a základní, vyučení a střední bez maturity, úplně střední a VOŠ, bakalářské a vysokoškolské. Z těchto dat jsem vytvořila sloupcový kartodiagram a srovnala jej s mírou nezaměstnanosti.

Nejhůře se uplatňují osoby bez vzdělání resp. se základním a osoby s vyučením resp. s neúplným středním. Lidé s vysokoškolským vzděláním jsou na tom o poznání lépe. Nejvíce nezaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním je v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji, kde je obecně vysoká míra nezaměstnanosti.

10. Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okresech Jihočeského kraje za rok 2001

Stejným způsobem jako u mapy č. 9 jsem postupovala i v tomto mapovém výstupu. Nejhůře se uplatňují osoby s vyučením resp. s neúplným středním a osoby bez vzdělání resp. se základním. Lidé s vysokoškolským vzděláním jsou na tom o poznání lépe. Nejvyšší míra nezaměstnanosti je v okresech Písek a Český Krumlov, nejnižší pak v okrese České Budějovice. Ve všech okresech se nejhůře uplatňují osoby s vyučením, až na Český Krumlov, kde se nejhůře uplatňují osoby se základním vzděláním, i když

počet osob s vyučením je téměř srovnatelný. Největší úspěšnost na pracovním trhu mají vysokoškolsky vzdělané osoby.

11. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001*

Nejvíce ekonomicky aktivních osob pracovalo v odvětví průmyslu (29,9 % - 95 725 osob), z toho měl rozhodující podíl zpracovatelský průmysl (cca 90 %). Následovaly odvětví obchodu a oprav spotřebního zboží (10,2 %) a stavebnictví (9,9 %). V porovnání s rokem 1991 došlo celkově ke snížení počtu ekonomicky aktivních osob o 2,5 %. V uplynulém desetiletí došlo k nejvyšším nárůstům v odvětví pohostinství, ubytování, peněžnictví a pojišťovnictví (více jak třikrát), k nárůstu došlo dále v odvětví stavebnictví a obchodu a oprav spotřebního zboží. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán v odvětví zemědělství, k menšímu poklesu (o méně než 10 %) došlo v dopravě, poštách, telekomunikacích a v odvětví průmyslu. Hodnocení vývoje odvětvové struktury v uplynulém desetiletí je obtížné vzhledem ke změnám ve vymezení řady odvětví. Na výsledky měla vliv také skutečnost, že 5,3 % ekonomicky aktivních osob odvětví činnosti neuvedlo.

Převážné procento obyvatel Jihočeského kraje pracuje v terciérním sektoru. Nejméně lidí pracuje v zemědělství. Z celorepublikového pohledu je v zemědělství v Jihočeském kraji zaměstnáno největší procento lidí. K podrobnějšímu rozdělení struktury odvětví přikládám tabulku.

Tab. č. 2

NÁZEV KRAJE	CELKEM	AKTIVNÍ CELKEM	ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, RYBOLOV
Praha-hlavní město	1169106	635105	3657
			1%
Středočeský	1122473	584628	28402
			5%
Jihočeský	625267	320546	24622
			8%
Plzeňský	550534	285594	17983
			6%
Karlovarský	304002	162180	4627
			3%
Ústecký	820219	426599	13378
			3%
Liberecký	428184	225154	6215
			3%
Královehradecký	550724	279064	14556
			5%
Pardubický	507488	255291	15794
			6%
Vysočina	519211	256686	24837
			10%
Jihomoravský	1127718	568315	28259
			5%
Olomoucký	639369	324278	18618
			6%
Zlínský	594047	298143	11781
			4%
Moravskoslezský	1269467	630679	17671
			3%

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2001); upraveno Barbora Dubská

11. ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo vytvořit soubor map ekonomické struktury obyvatelstva Jihočeského kraje ze sčítání lidu 2001. Vytvořila jsem 11 základních map a 6 mapových listů. Základní mapy: Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001, Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2005, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích Jihočeského kraje v roce 2001, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky v roce 2001, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001, Podíl ekonomicky aktivních důchodců na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001, Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001, Míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001, Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky za rok 2001, Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okresech Jihočeského kraje za rok 2001, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001*. Mapové listy: Srovnání míry nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001 a 2005, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky a Jihočeského kraje v roce 2001, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Podíl ekonomicky aktivních důchodců v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001*, Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo a míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001, Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky a okresech Jihočeského kraje v roce 2001, Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001*.

Politická, ekonomická a sociální transformace v České republice v 90. letech se odrazila ve změnách ekonomické struktury obyvatelstva. Díky diplomové práci jsem si potvrdila hypotézy, které jsem si vytyčila v kapitole cíle práce. Nejvyšší míra nezaměstnanosti ze sčítání 2001 byla v Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Nejnižší míra nezaměstnanosti pak v kraji Plzeňském a Jihočeském. V rámci Jihočeského kraje byla zjištěna nejvyšší míra nezaměstnanosti v obci s rozšířenou působností Český Krumlov. Jihočeský kraj je z pohledu struktury hospodářství nejvíce zastoupen terciárním sektorem. Z celorepublikového pohledu je v Jihočeském kraji nejvíce

zastoupen primární sektor (rybníkářství a lesnictví). Nejvyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva byl zjištěn v jádrových oblastech a v pohraničních oblastech v okolí Šumavy a Novohradských hor, kde je menší hustota zalidnění a kde je více ekonomicky aktivních obyvatel, většinou v dřevo-zpracovatelském průmyslu. Ekonomickou aktivitu obyvatelstva tady ovšem snižuje fakt, že je zde větší podíl starých lidí a obecně je zde i vyšší průměrná délka života. V jádrových oblastech žije velký počet starých lidí. To se odráží i v ekonomické aktivitě důchodců. Nejvyšší podíl ekonomicky aktivních důchodců je v Českých Budějovicích, Písku, kde mají více pracovních příležitostí hlavně v terciérním sektoru, než v prvovýrobě a průmyslu na jihu. Téma nepřijatí uchazeči o zaměstnání je v poslední době hodně sledováno kvůli výběru školy a budoucímu zaměstnání. Na pracovním trhu se nejhůře uplatňují osoby s neúplným středoškolským vzděláním. Což je velmi zajímavé, protože lidé bez vzdělání jsou zde přijímáni mnohem lépe.

Velký mapový list jsem uspořádala na výšku kvůli tvaru jak České republiky, tak i Jihočeského kraje. Oba tvary jsou spíše široké. Takže když je chceme použít v jednom listu, je vhodná varianta na výšku. Mapový list Jihočeského kraje je lepší použít na šířku, vznikne tak dostatek místa na ostatní mapové komponenty. Z hlediska lepší čitelnosti je vhodné používat tiráž v levém dolním rohu. Nevhodné je používat velké množství komponentů (obrázky, grafy,...). V mapách s ekonomickou strukturou obyvatelstva není vhodné používat fyzicko-geografické prvky, a to ani v legendě. Do mapy je vhodné používat syté kontrastní barvy. Pro kartogramy je nejlepší používat odstíny modré nebo hnědé. Nevhodná je např. zelená, protože její odstíny každý vnímá trochu jinak a mohlo by dojít k nežádoucímu propadu barev. Popisky je vhodné psát bezpatkovým písmem, nejlépe Arial nebo Calibri a používat černou barvu.

Při exportování map jsem zkoušela několik typů formátu. Nejlépe dopadl JPEG. Ostatní formáty měly problémy se zobrazováním písma. Hlavním problémem je reprezentace barev. U ostatních formátů se skoro pokaždé barvy vykreslily v odlišných odstínech. Jediný problém, který vzniká při exportu mapy do formátu JPEG, obecně to ale platí u všech formátů, je zvolit vhodné rozlišení. Pokud je rozlišení pod 300 dpi, tak se při vytištění zobrazí velké pixely a menší písmo je pak k nepřečtení. Nejlepší je rozlišení 300 dpi, protože pokud je rozlišení větší jsou už soubory moc velké a některé druhy tiskáren mají problém s načtením souboru do paměti a mohou přerušit tisk v půlce.

Pro tisknutí mapy je nevhodnější tisknout rovnou z programu (ArcGIS). Pokud tiskneme již vyexportovanou mapu je lepší ji tisknout samostatně. Při použití a následném vytištění v aplikaci Microsoft Word se obrázek zmenší a lehce zdeformuje a při tištění opět nastane problém s čitelností mapy , kvůli zobrazení velkých pixelů.

Diplomová práce byla pro mne přínosem. Lépe jsem se naučila pracovat a používat data ze SLDB. Nejdůležitější pro mne bylo prohloubení práce s geoinformačními systémy. Hlavně s programem ArcGIS 9.1. a jeho komponentů.

V neposlední řadě jsem načerpala nové znalosti a zákonitosti o Jihočeském kraji a jeho ekonomické struktuře obyvatelstva a důkladně jsem pochopila GIS a mohu jej vhodně použít pro moji učitelskou praxi.

12. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Ekonomická struktura obyvatelstva a SLDB:

ČSÚ (2003): Sčítání lidu domů a bytů 2001 Jihočeský kraj. Analytická publikace. České Budějovice, ČSÚ.

ČSÚ (2007): Zaostrěno na ženy, na muže, Praha.

ČSÚ (2004): Statistický lexikon obcí ČR. Podle územního členění k 1.1.2003 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2001. Praha, ČSÚ.

ČSÚ (2008): Statistická ročenka Jihočeského kraje 2007. Analytická publikace. České Budějovice, ČSÚ.

HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, s. 147.

KOUBEK, J., KOSCHIN, F., SOUČEK, E. (1988): Statistika obyvatelstva a pracovních sil. Praha, VŠE.

MARYÁŠ, J., ŘEHÁK, S., VYSTOUPIL, J., MLÁDEK, J. (1995): Ekonomická geografie I. Masarykova Univerzita, Brno.

MLÁDEK, J. a kol. (1983): Cvičenia zo socioekonomickej geografie. Bratislava, UK, s. 189.

ROUBÍČEK, V. (1977): K demografickým aspektům reprodukce pracovních sil. Ekonomická studie č. 40, Praha, Výzkumný ústav plánování a řízení národního hospodářství.

ROUBÍČEK, V. (2002): Základní problémy obecné a ekonomické demografie. Praha, Vysoká škola ekonomická, s. 73 - 92.

Kartografie a GIS:

ARC DATA Praha (1994): Seznamte se s GIS. Praha, ArcDATA spol.s r.o., s. 29 – 43.

CROISER, S. a kol. (2005): Getting started with ArcGIS, ESRI.

ČAPEK, R. a kol. (1992): Geografická kartografie. – 1.vyd., SPN, Praha 1992, s. 373.

ŘURÁKOVÁ, D. (2006): GIS – Geografické informační systémy, Katedra informatiky, Ostrava.

HOJOVEC, V. – DANIŠ, M. – HÁJEK, M. – VEVERKA, B. (1987): Kartografie. Praha, GKP, s. 43 -145.

- HUML, M. – BUCCHAR, P. – MIKŠOVSKÝ, M. – VEVERKA, B. (2001): Mapování a kartografie. Praha, ČVÚT, s. 14 - 25.
- KAŇOK, J. – VOŽENÍLEK, V. (2007): 4. díl seriálu Chyby v mapách. Kompozice mapy. GeoBusiness, č. 4, s. 34 - 36.
- KAŇOK, J. – VOŽENÍLEK, V. (2008): 5. díl seriálu Chyby v mapách. Barvy v mapách. GeoBusiness, č. 1, s. 15 - 19.
- KOKEŠ, J. (2001): Věstník – Terminologický výkladový slovník pojmů z oblasti geoinformací. Praha, Úřad pro veřejné informační systémy. s. 21.
- LAUERMANN, L.: Technická kartografie II, VAAZ Brno , 1978.
- NOVÁK, V. – MURDYCH, Z. (1988): Kartografie a topografie. Praha, Státní pedagogické nakladatelství. s. 318.
- PYŠEK, J. (1999): Kartografie a topografie I. Kartografie. Plzeň, ČVUT. s. 27 - 68.
- RAPANT, M. (2006): Multimediální učebnice – dějiny kartografie
- RAPANT, P. (2006): Geoinformatika a geoinformační systémy, Ostrava.
- ŠÍMA, J. (2003): Geoinformační terminologie pro geodety a kartografy. VÚGTK, Zdiby.
- ŠÍMA, J. (2002/1): Příklady využití geografické informace. Geoinformace.
- TUČEK, J. (1998): Geografické informační systémy. Principy a praxe. Praha, Computer Press, s. 14 - 86.
- VOŽENÍLEK, V. (2001): Aplikovaná kartografie I. Tématické mapy. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, s. 186.
- VOŽENÍLEK, V. (2000): Geografické informační systémy I. Pojetí, historie, základní komponenty. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, s. 173.

Atlasy:

- ALLEN, P.: Atlas atlasů Svět očima kartografů. – PERFEKT, Bratislava 1994.
- kol. (1984): Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů ČSR. Brno, Geografický ústav ČSAV.
- kol. (1987): Atlas obyvatelstva ČSSR. Brno, Geografický ústav ČSAV.
- Ministerstvo životného prostredia SR (2002). Atlas krajiny Slovenskej republiky.

Ostatní prameny:

- FILKA, J. (2002): Metodika tvorby diplomové práce, Praha.
- HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. (2004): Diplomové a závěrečné práce, Olomouc, Univerzita Palackého – pedagogická fakulta.

URL: http://www.czso/sldb/sldb.nsf/i/metodika_a_organizace_scitani_lidu
<http://cs.wikipedia.org>
<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/1379-07>
<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>
<http://www.geogr.muni.cz/ucebnice/dejiny/obsah.php>
<http://www.vuv.cz/oddeleni-gis/18/definicepojmu.html>
<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>
<http://www.vsb.cz>

13. SEZNAM PŘÍLOH A PŘÍLOHY

Tabulka č.1: Tabulka Ekonomické aktivity obcí ČR v roce 2001 (kompletní data na CD).

Tabulka č.2: Míra nezaměstnanosti ČR v letech 2000-2005.

Tabulka č.3: Míra nezaměstnanosti v okresech Jihočeského kraje v roce 2001.

Tabulka č.4: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v krajích ČR v roce 2001.

Tabulka č.5: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v Jihočeském kraji v roce 2001.

Tabulka č.6: Data pro ORP Jihočeského kraje ze SLDB 2001 (kompletní data na CD).

Tabulka č.7: Data pro obce ze SLDB 2001 (kompletní data na CD).

Tabulka č.8: Struktura hospodářství podle sektorů v okresech Jihočeského kraje v roce 2001.

(Zdroj Dat: Český statistický úřad; upraveno Barbora Dubská)

Mapa č.1: Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001.

Mapa č.2: Míra nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2005.

Mapa č.3: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích Jihočeského kraje v roce 2001.

Mapa č.4: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky v roce 2001.

Mapa č.5: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.

Mapa č.6: Podíl ekonomicky aktivních důchodců na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.

Mapa č.7: Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.

Mapa č.8: Míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001.

Mapa č.9: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky za rok 2001.

Mapa č.10: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.

Mapa č.11: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.*

Mapový list č.1: Srovnání míry nezaměstnanosti v krajích České republiky v roce 2001 a 2005.

Mapový list č.2: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích České republiky a Jihočeského kraje v roce 2001.

Mapový list č.3: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Podíl ekonomicky aktivních důchodců v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.*

Mapový list č.4: Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo a míra nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001.

Mapový list č.5: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky a okresech Jihočeského kraje v roce 2001.

Mapový list č.6: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo. *Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001.*

Přílohy:

Tabulka č.1: Tabulka Ekonomické aktivity obyvatelstva v obcích ČR v roce 2001 (kompletní data na CD)

Obec	Obyvatelstvo celkem	Ekonomicky aktivní celkem	Podíl ekonomicky aktivních %
Praha-Hlavní město	1169106	635105	54,32
Benešov	16323	8989	55,07
Bernartice	228	96	42,11
Bílkovice	198	98	49,49
Blažejovice	96	47	48,96
Borovnice	96	47	48,96
Bukovany	597	315	52,76
Bystřice	3872	2001	51,68
Ctiboř	108	52	48,15
Čakov	109	62	56,88
Čechtice	1424	710	49,86
Čerčany	2609	1407	53,93
Červený Újezd	303	160	52,81
Český Šternberk	150	64	42,67
Čtyřkoly	275	133	48,36
Děkanovice	64	24	37,50
Divišov	1307	667	51,03
Dolní Kralovice	905	477	52,71
Drahňovice	61	31	50,82
Dunice	68	32	47,06
Heřmaničky	668	338	50,60
Hradiště	38	20	52,63
Hulice	299	160	53,51
Hvězdonice	315	147	46,67
Chářovice	158	80	50,63
Chleby	64	33	51,56
Chlístov	229	128	55,90
Chlum	141	78	55,32
Chmelná	110	57	51,82
Chocerady	1002	507	50,60
Choratice	57	22	38,60
Chotýčany	456	247	54,17
Chrást'any	184	88	47,83
Jankov	893	378	42,33
Javorník	136	69	50,74

Tabulka č.2: Míra nezaměstnanosti ČR v letech 2000-2005

Kraj	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
Hl. m. Praha	4,20	3,86	3,64	4,19	3,89	3,51
Středočeský	7,51	6,73	4,91	5,16	5,39	5,22
Jihočeský	5,84	5,60	4,99	5,17	5,71	5,02
Plzeňský	6,24	5,78	4,66	5,31	5,83	5,08
Karlovarský	8,41	7,37	7,49	6,39	9,41	10,91
Ústecký	15,97	13,32	12,75	13,00	14,45	14,53
Liberecký	6,17	6,21	4,70	6,11	6,41	6,48
Královéhradecký	6,11	6,10	4,17	5,85	6,59	4,77
Pardubický	8,29	6,37	7,16	7,60	6,99	5,64
Vysočina	6,76	6,08	5,11	5,32	6,85	6,77
Jihomoravský	8,28	8,55	7,61	8,05	8,34	8,09
Olomoucký	12,78	10,41	9,61	9,57	12,02	9,99
Zlínský	8,12	8,50	7,91	7,53	7,42	9,44
Moravskoslezský	14,34	14,29	13,32	14,75	14,55	13,89

Tabulka č.3: Míra nezaměstnanosti v okresech Jihočeského kraje v roce 2001

Okres	Ekonomicky aktivní celkem	Nezaměstnaní celkem	Míra nezaměstnanosti %
České Budějovice	92 642	4872	5,3
Český Krumlov	32 105	2804	8,7
Jindřichův Hradec	46 792	2874	6,1
Písek	35 638	2617	7,3
Prachatice	26 019	1550	6,0
Strakonice	35 171	2459	7,0
Tábor	52 179	3133	6,0

Tabulka č.4: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v krajích ČR v roce 2001

Kraj	Bez vzdělání	Základní vzdělání	Vyučení	Střední bez maturity	Střední úplné	Vyšší odborné	Bakalářské	Vysokoškolské
Hl.m. Praha	45	3 884	6 761	663	7 173	295	227	2 316
Středočeský kraj	453	10 803	13 758	1 211	7 938	225	123	987
Jihočeský kraj	92	5 624	8 370	643	4 751	173	70	703
Plzeňský kraj	107	5 444	6 906	506	4 180	87	113	616
Karlovarský kraj	1 127	6 585	5 313	589	2 349	33	45	180
Ústecký kraj	352	28 169	22 207	2 289	9 607	147	166	715
Liberecký kraj	147	5 683	6 833	560	3 426	100	63	446
Královéhradecký kraj	52	5 596	8 047	677	4 192	130	69	535
Pardubický kraj	104	5 311	8 384	713	4 098	155	90	514
Vysočina	10	4 199	9 514	572	4 925	187	88	565
Jihomoravský kraj	59	15 018	22 773	1 467	13 035	349	289	2 240
Olomoucký kraj	135	8 997	12 935	1 146	6 695	187	131	961
Zlínský kraj	31	5 508	11 505	788	6 594	163	128	884
Moravskoslezský kraj	314	27 070	36 360	2 969	16 116	275	302	2 016

Tabulka č.5: Nepřijatí uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v Jihočeském kraji v roce 2001

Okres	Bez vzdělání	Základní vzdělání	Vyučení	Střední bez maturity	Střední úplné	Vyšší odborné	Bakalářské	Vysokoškolské
České Budějovice	8	1 014	1 605	122	1 171	47	24	247
Český Krumlov	6	1 238	1 119	88	472	12	6	47
Jindřichův Hradec	6	886	1 420	119	626	20	8	67
Písek	9	623	1 132	79	681	21	7	80
Prachatice	15	490	679	54	314	13	5	43
Strakonice	6	617	1 093	66	657	27	11	80
Tábor	42	756	1 322	115	830	33	9	139

Tabulka č.6: Data pro ORP Jihočeského kraje ze SLDB 2001
(kompletní data na CD)

ORP	P1	P2	P3	P4	P5	P6
Blatná	6285	6610	12895	3634	2826	6460
České Budějovice	71823	75636	147459	42047	35074	77121
Český Krumlov	20332	20352	40684	12162	9643	21805
Dačice	10086	10222	20308	5701	4332	10033
Jindřichův Hradec	22909	24167	47076	13322	10691	24013
Kaplice	9366	9519	18885	5646	4654	10300
Milevsko	9486	9789	19275	5387	4165	9552
Písek	24876	26149	51025	14278	11701	25979
Prachatice	16867	16766	33633	9626	7665	17291
Soběslav	10845	11175	22020	6167	4782	10949
Strakonice	22082	22891	44973	12490	10221	22711
Tábor	39534	41219	80753	22824	18382	41206
Trhové Sviny	8471	8539	17010	4875	3699	8574
Třeboň	12194	12796	24990	6916	5571	12487
Týn nad Vltavou	6735	6814	13549	3841	2980	6821
Vimperk	8752	8984	17736	4893	3835	8728
Vodňany	5324	5520	10844	3055	2362	5417

Vysvětlivky:

P1: Obyvatelstvo muži

P2: Obyvatelstvo ženy

P3: Obyvatelstvo celkem

P4: Ekonomicky aktivní muži

P5: Ekonomicky aktivní ženy

P6: Ekonomicky aktivní celkem

Tabulka č.7: Data pro obce ze SLDB 2001 (kompletní data na CD)

Obec	P1	P2	P3	P4	P5	P6
Adamov	254	261	515	152	124	276
Bečice	57	52	109	28	19	47
Borek	554	579	1133	361	322	683
Borovany	1730	1854	3584	950	825	1775
Borovnice	47	45	92	26	21	47
Boršov nad Vltavou	456	462	918	266	211	477
Bošilec	96	96	192	57	52	109
Branišov	76	82	158	35	41	76
Břehov	59	49	108	32	18	50
Čakov	105	96	201	51	35	86
Čejkovice	145	141	286	92	64	156
České Budějovice	46990	50349	97339	27421	23735	51156
Čížkrajice	116	152	268	54	43	97
Dasný	106	124	230	61	52	113
Dívčice	253	248	501	149	102	251
Dobrá Voda U Českých Budějovic	1089	1284	2373	609	532	1141
Dobšice	56	60	116	34	21	55
Dolní Bukovsko	719	707	1426	406	299	705
Doubravice	97	90	187	54	44	98
Doudleby	183	171	354	108	76	184
Drahotěšice	102	106	208	57	38	95
Dříteň	650	644	1294	380	273	653
Dubičné	133	131	264	92	72	164
Dubné	557	522	1079	320	254	574
Dynín	182	162	344	97	67	164
Habří	43	41	84	30	17	47
Hartmanice	95	90	185	50	32	82
Heřmaň	63	81	144	35	30	65
Hlavatce	67	70	137	37	32	69
Hlincová Hora	111	102	213	63	48	111
Hluboká nad Vltavou	2281	2257	4538	1346	1043	2389
Homole	398	429	827	244	203	447
Horní Kněžeklady	54	58	112	26	18	44
Horní Stropnice	794	754	1548	461	285	746
Hosín	330	340	670	196	144	340
Hosty	81	78	159	42	34	76
Hradce	23	17	40	14	6	20
Hranice	131	112	243	77	34	111
Hrdějovice	729	749	1478	420	362	782
Hůry	215	203	418	130	106	236
Hvozdec	29	31	60	17	16	33
Chotýčany	110	109	219	57	42	99
Chrášťany	340	360	700	195	147	342
Jankov	176	193	369	111	88	199
Jílovice	420	422	842	237	159	396
Jívno	84	89	173	45	36	81
Kamenná	134	130	264	70	56	126
Kamenný Újezd	912	933	1845	540	418	958
Komařice	120	123	243	68	43	111

Vysvětlivky:

P1: Obyvatelstvo muži

P2: Obyvatelstvo ženy

P3: Obyvatelstvo celkem

P4: Ekonomicky aktivní muži

P5: Ekonomicky aktivní ženy

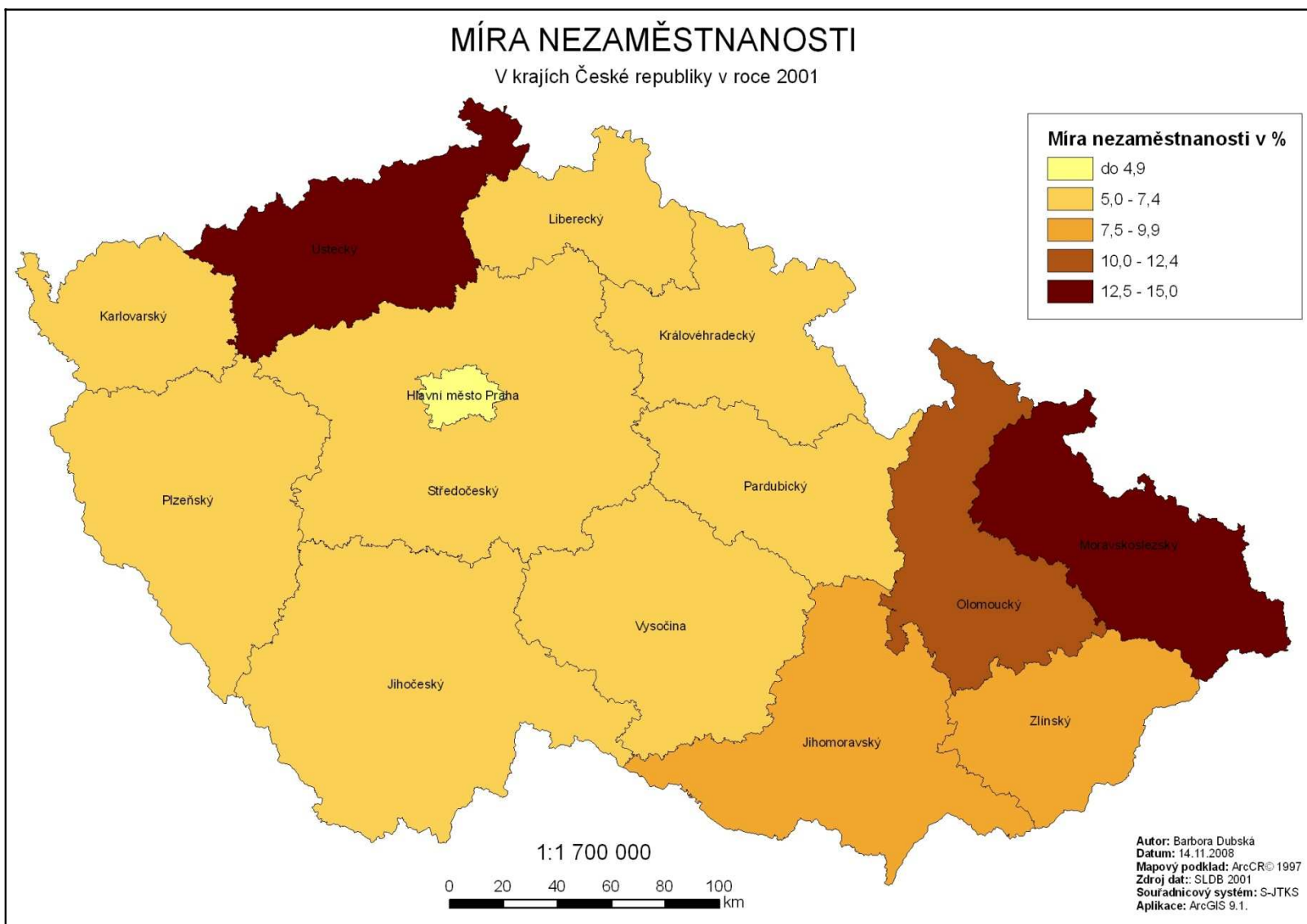
P6: Ekonomicky aktivní celkem

Tabulka č.8: Struktura hospodářství podle sektorů v okresech Jihočeského kraje v roce 2001

Okresy	Ekonomicky aktivní celkem	Primární sektor	Sekundární sektor	Terciární sektor	Nezjištěné odvětví
České Budějovice	92 642	4601	23 647	60 003	4391
Český Krumlov	32 105	2295	10 654	17 167	1989
Jindřichův Hradec	46 792	5004	15 216	24 329	2243
Písek	35 638	3287	10 494	20 074	1783
Prachatice	26 019	2420	8317	13 967	1315
Strakonice	35 171	3216	11 875	18 361	1719
Tábor	52 179	3799	15 522	29 379	3479

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

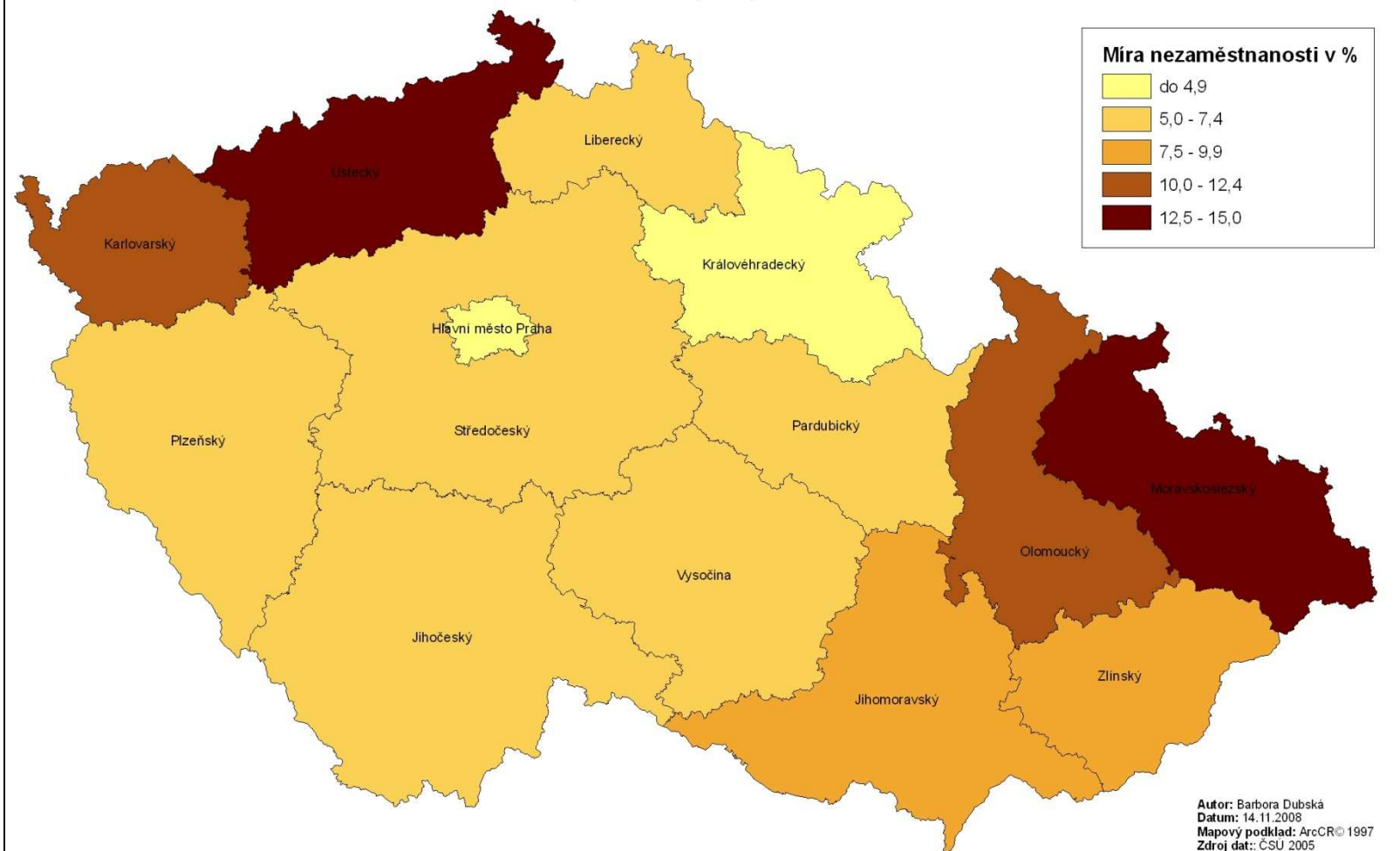
V krajích České republiky v roce 2001

MAPA č. 1

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

V krajích České republiky v roce 2005

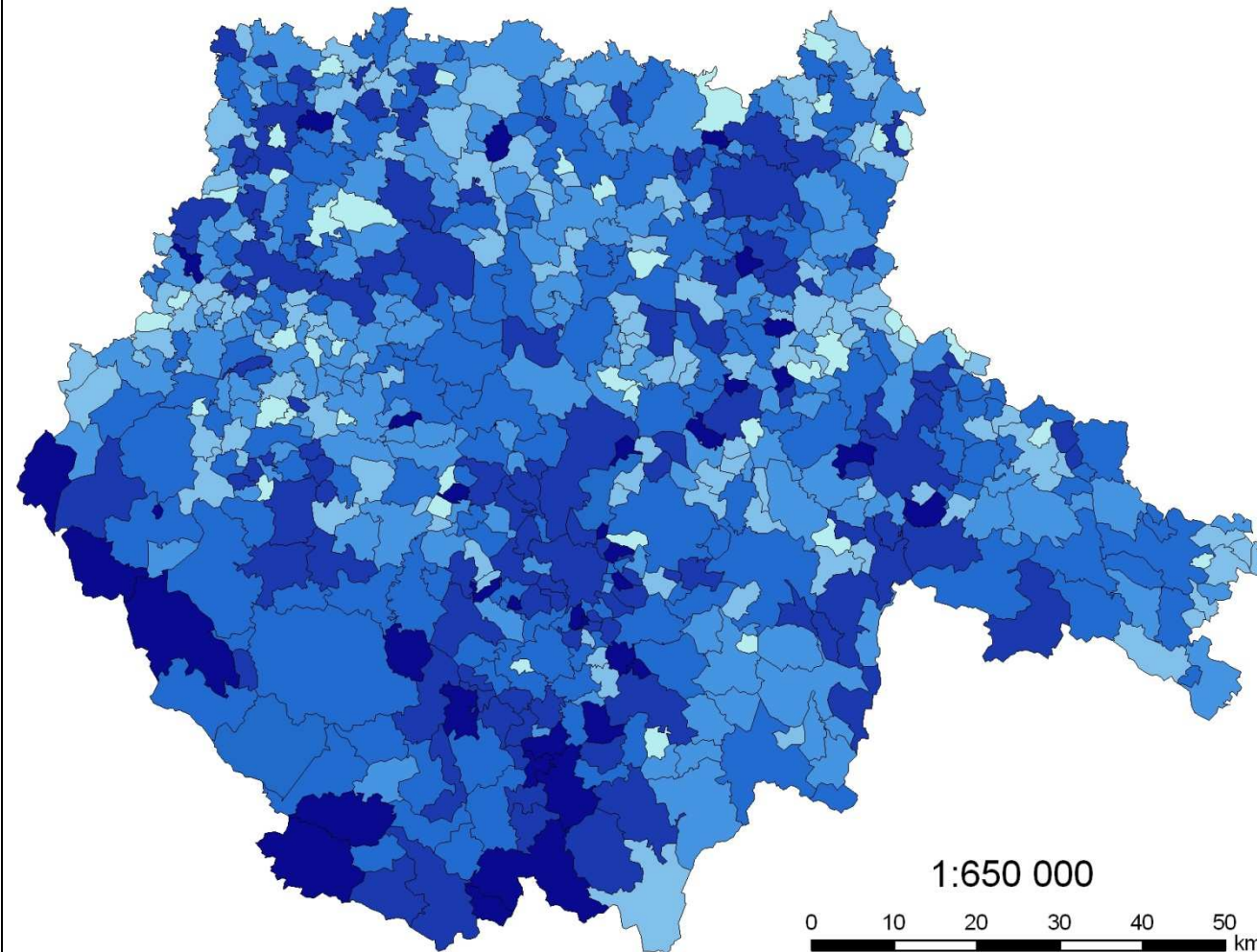
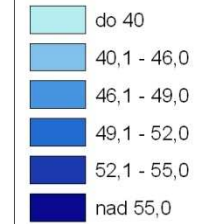
Autor: Barbora Dubská
Datum: 14.11.2008
Mapový podklad: ArcCR© 1997
Zdroj dat: ČSU 2005
Souřadnicový systém: S-JTKS
Aplicace: ArcGIS 9.1.

MAPA č. 2

EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

V obcích Jihočeského kraje v roce 2001

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v %

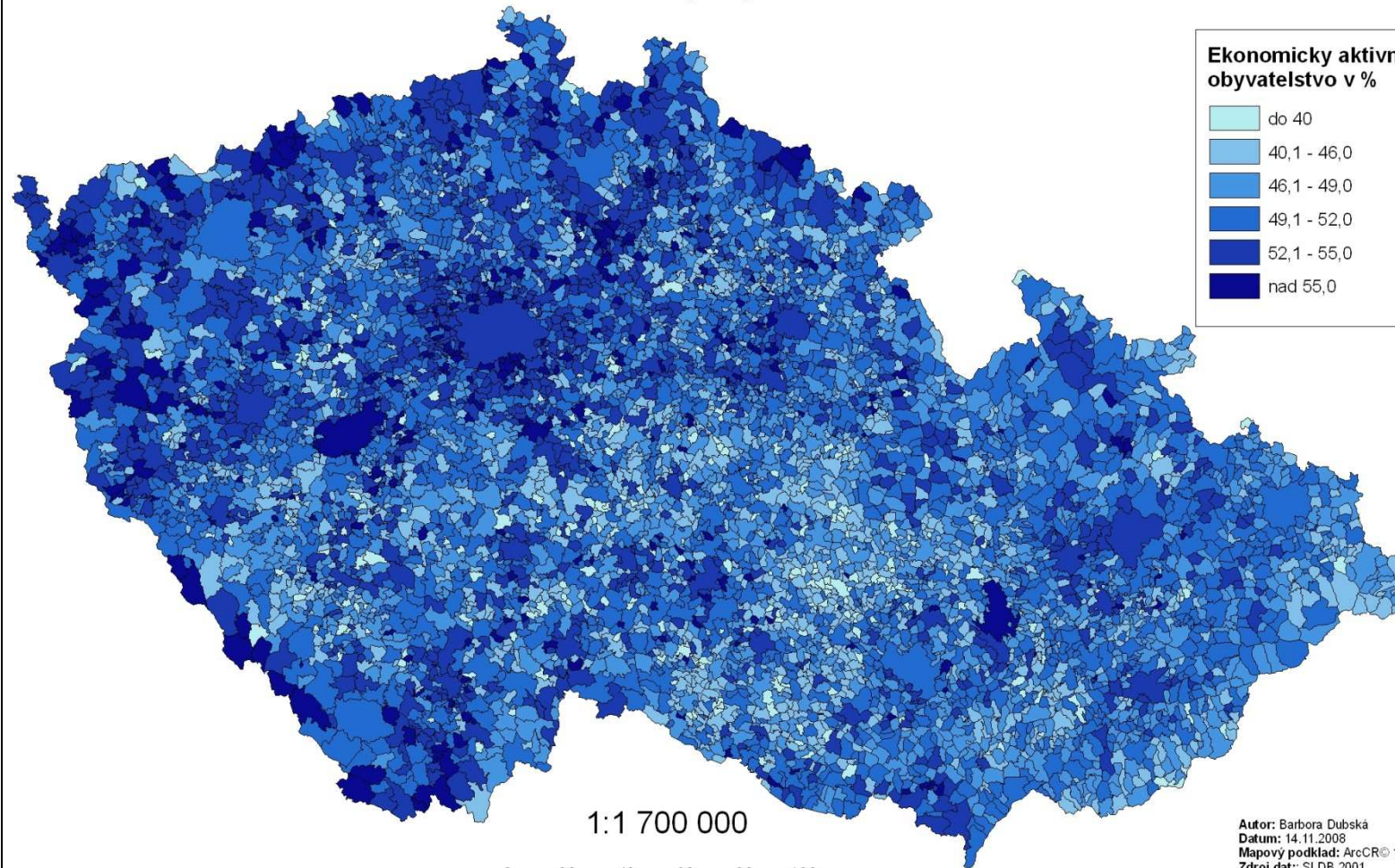
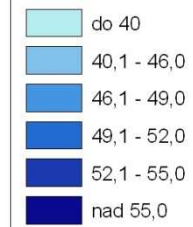
Autor: Barbora Dubská
Datum: 14.11.2008
Mapový podklad: ArcCR© 1997
Zdroj dat: SLDB 2001
Souradnicový systém: S-JTKS
Aplicace: ArcGIS 9.1.

MAPA č. 3

EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

v obcích České republiky v roce 2001

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v %

1:1 700 000

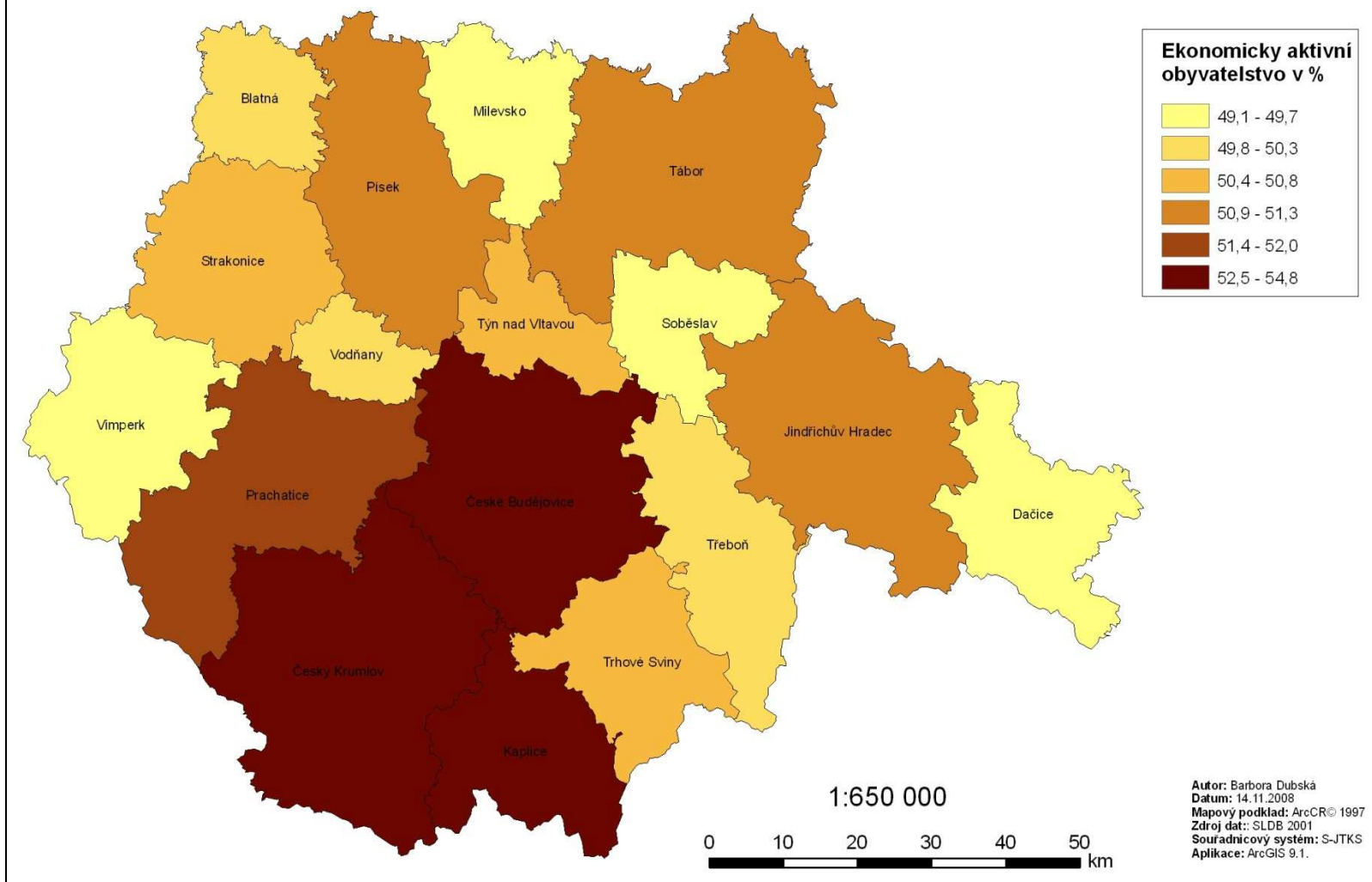

Autor: Barbora Dubská
Datum: 14. 11. 2008
Mapový podklad: ArcCR© 1997
Zdroj dat: SLDB 2001
Souřadnicový systém: S-JTKS
Aplicace: ArcGIS 9.1.

MAPA č. 4

EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

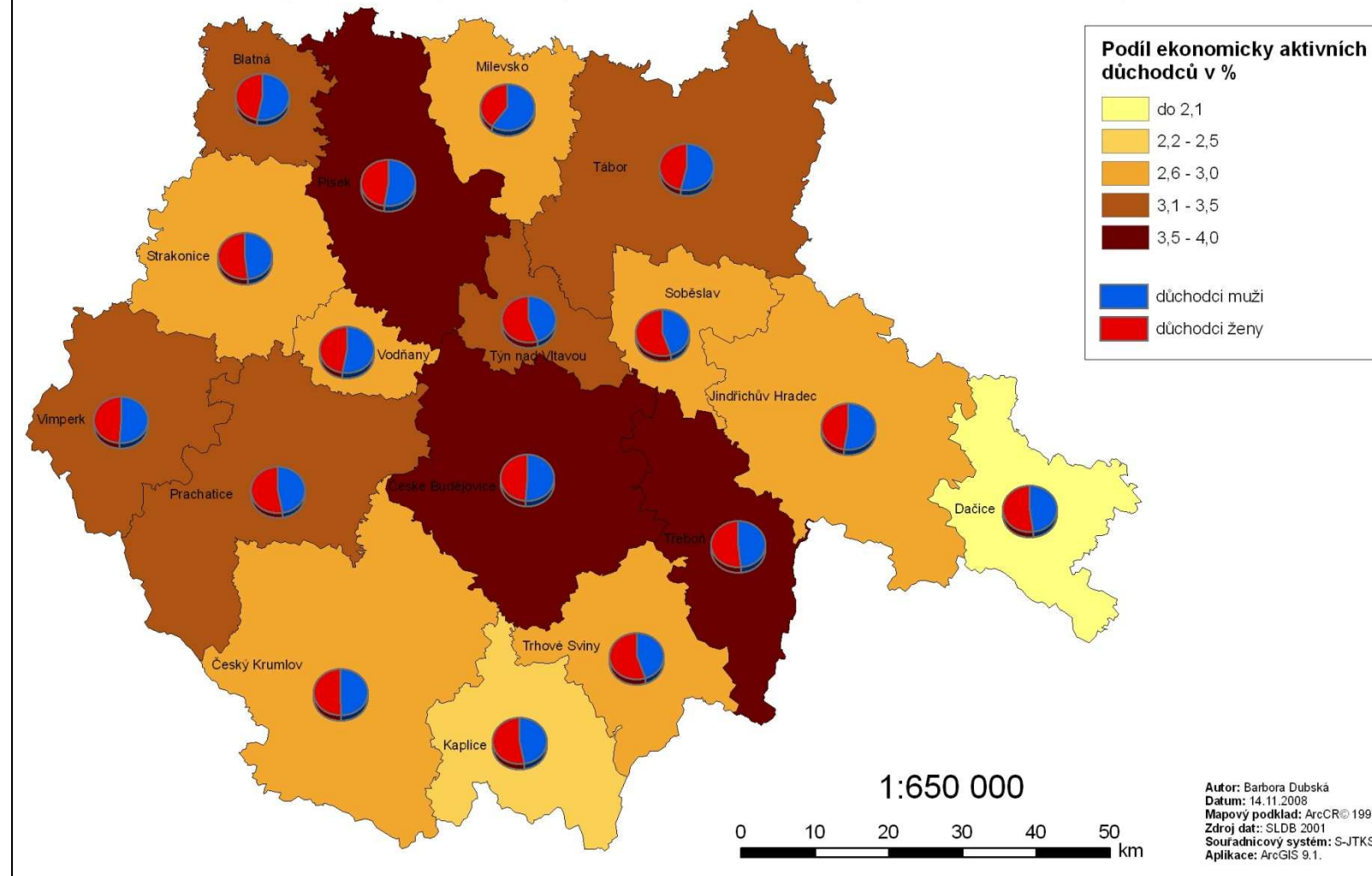
v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001

MAPA č. 5

PODÍL EKONOMICKY AKTIVNÍCH DŮCHODCŮ

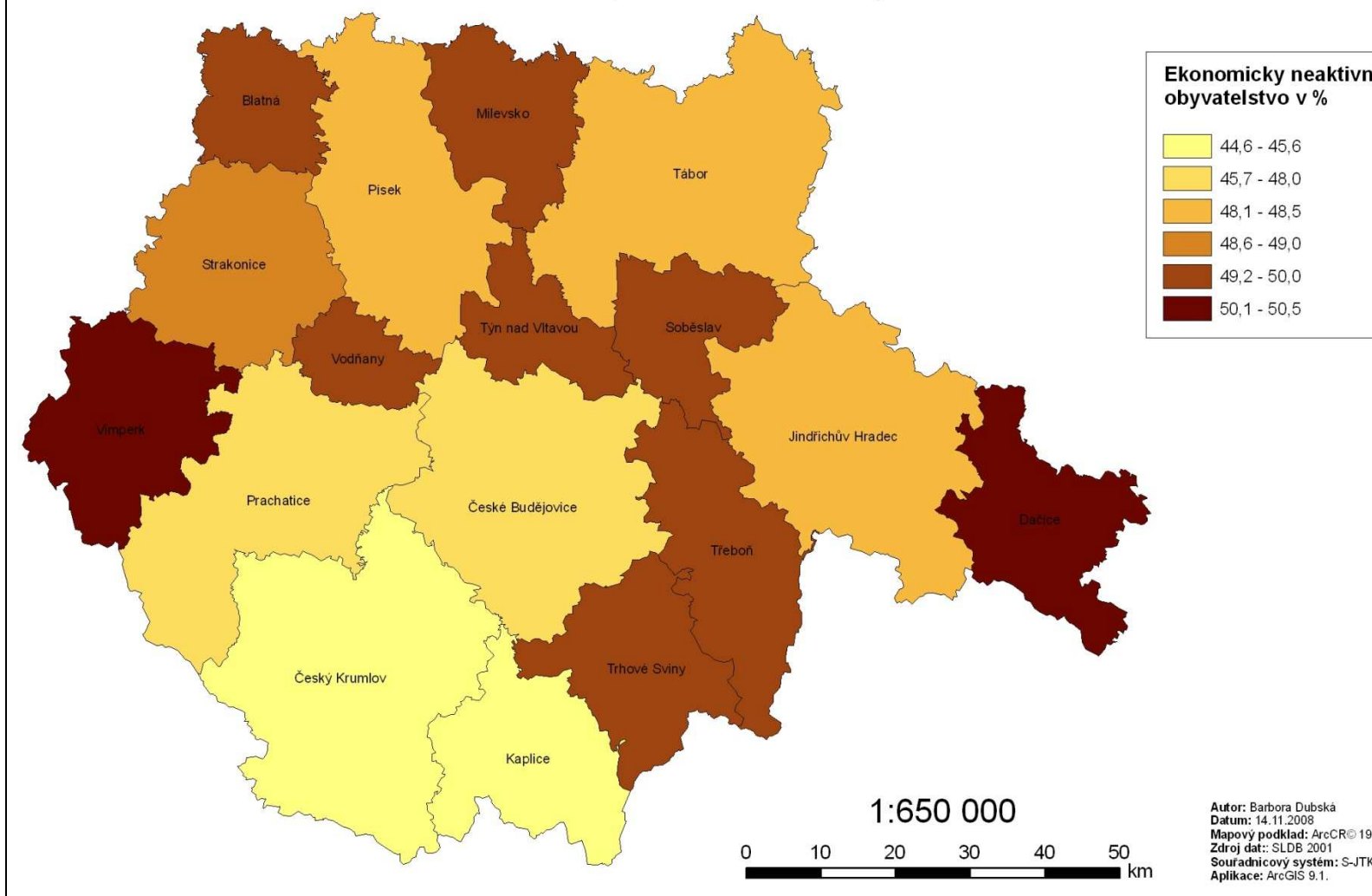
Na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001

MAPA č. 6

EKONOMICKY NEAKTIVNÍ OBYVATELSTVO

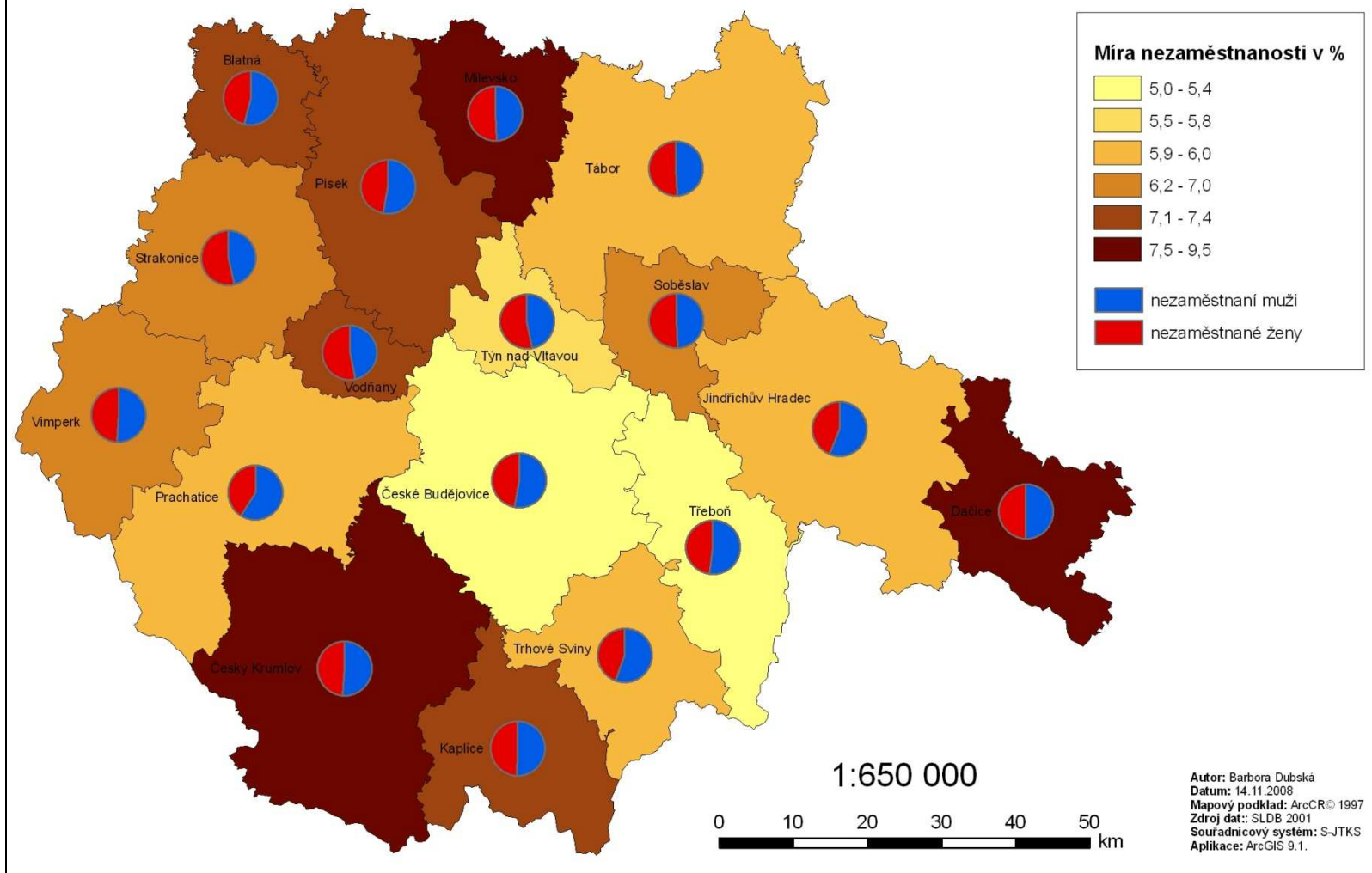
V obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji v roce 2001

MAPA č. 7

MÍRA NEZAMĚŠTNOSTI

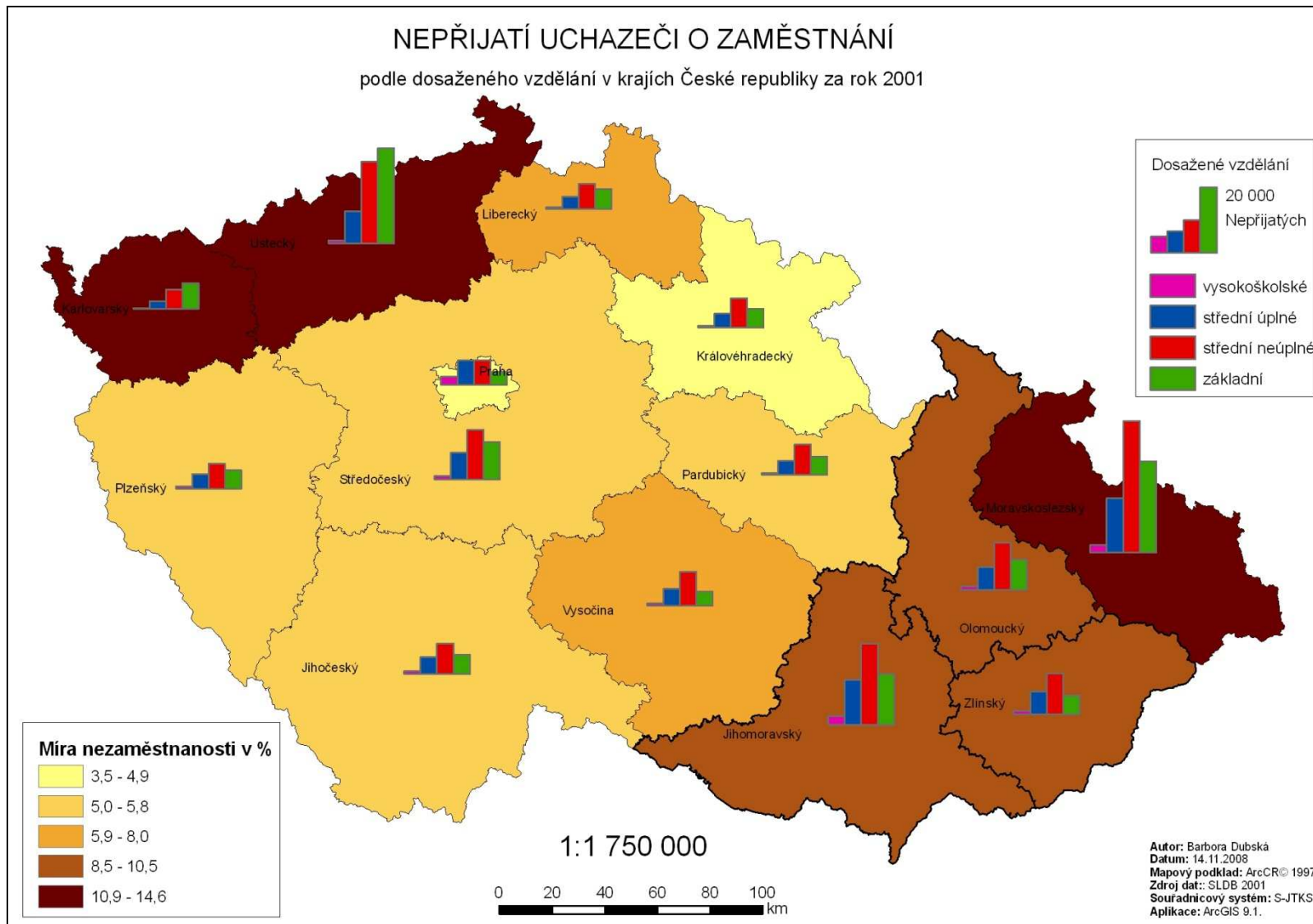
v obcích s rozšířenou působností v Jihočeském kraji za rok 2001

MAPA č. 8

NEPŘIJATÍ UHAZEČI O ZAMĚŠTNÁNÍ

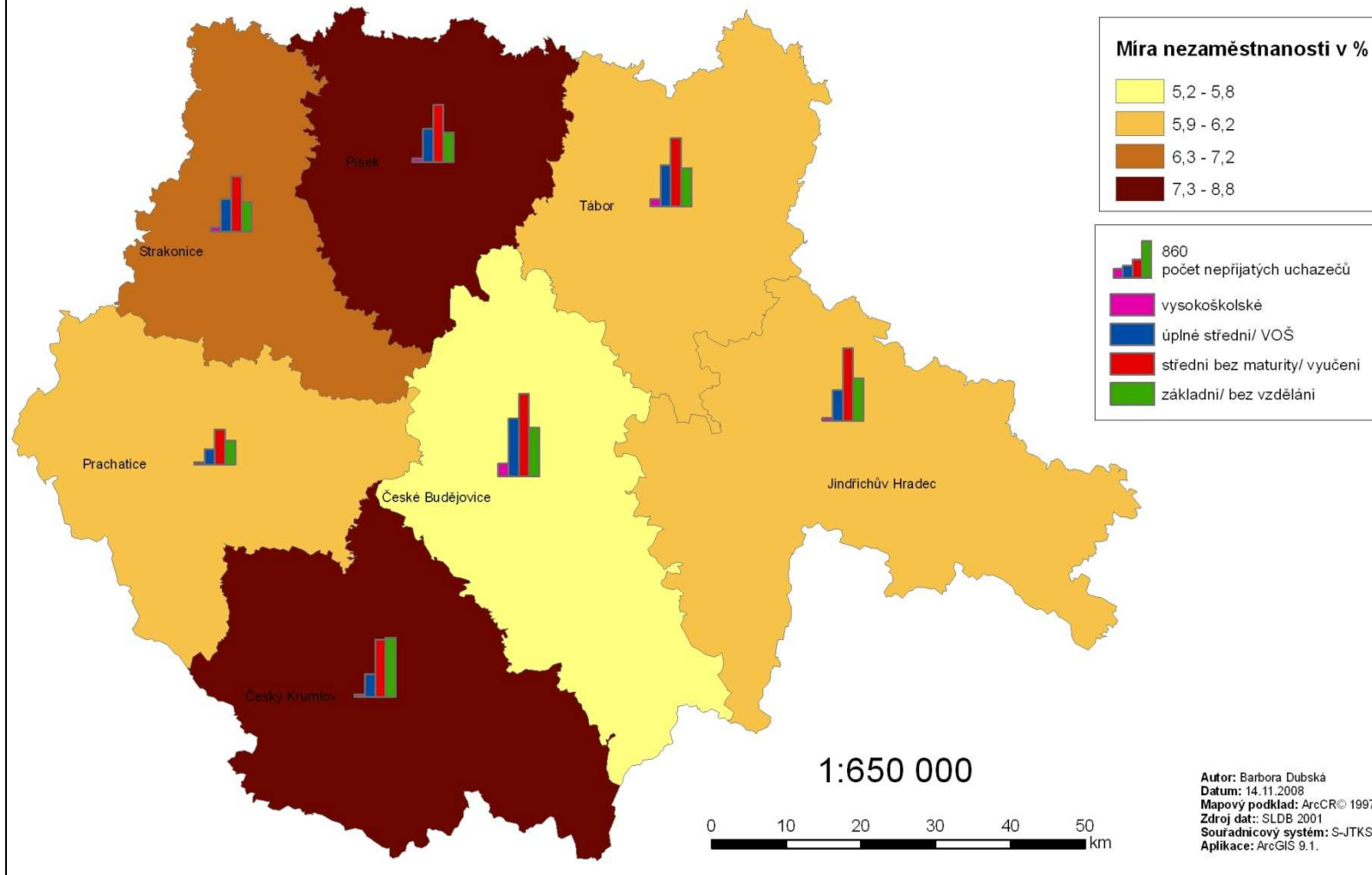
podle dosaženého vzdělání v krajích České republiky za rok 2001

MAPA č. 9

NEPŘIJATÍ UCHAZEČI O ZAMĚŠTNÁNÍ

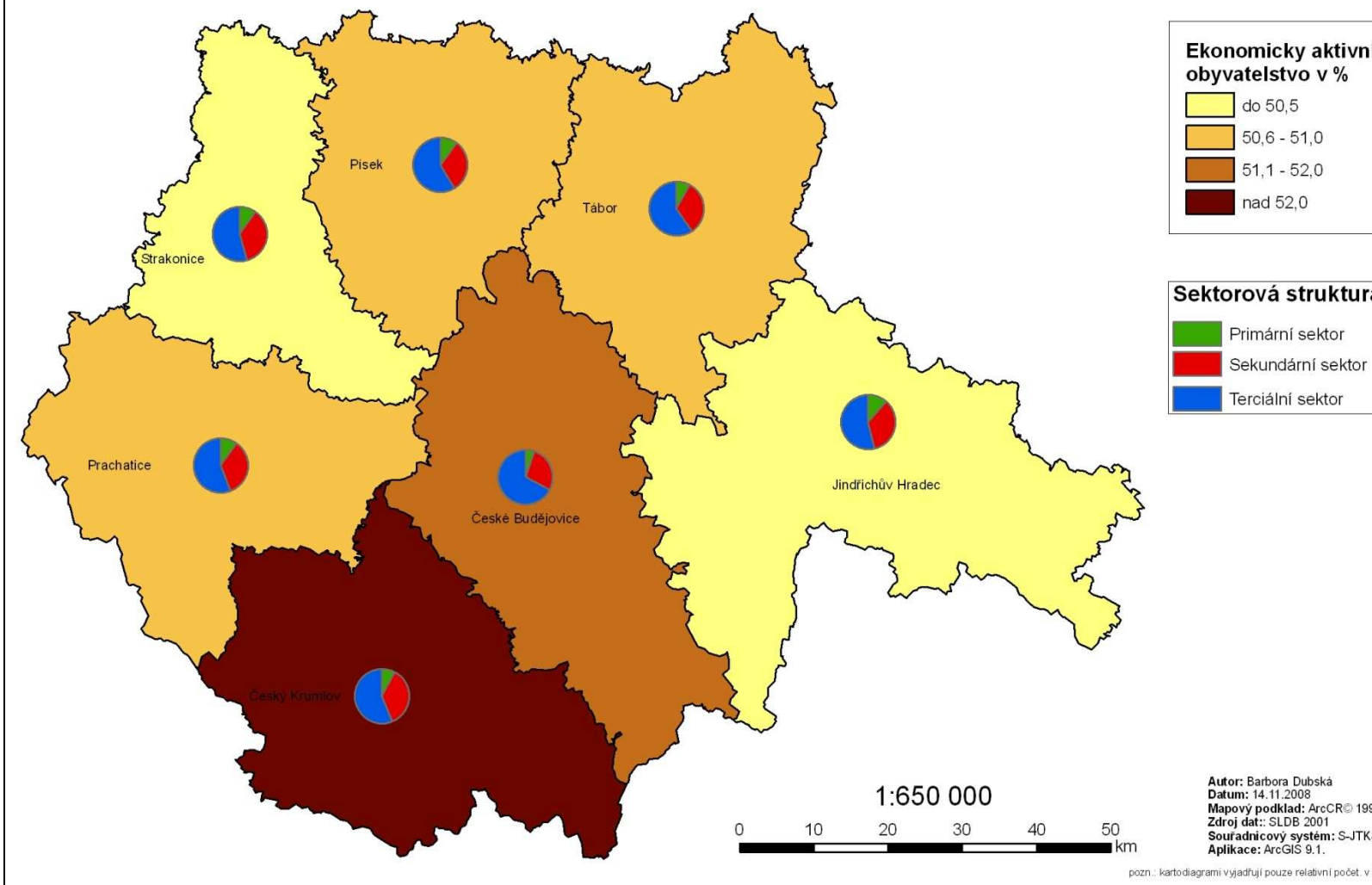
podle dosaženého vzdělání v okresech Jihočeského kraje za rok 2001

MAPA č. 10

EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

Struktura podle sektorů v okresech Jihočeského kraje za rok 2001

MAPA č. 11